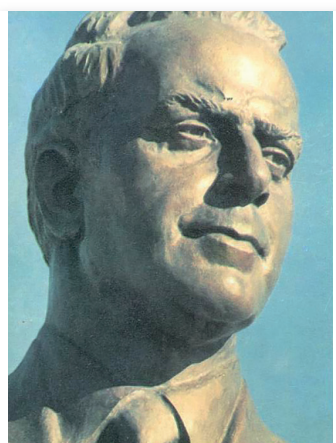

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

YENİ
AZƏRBAYCAN

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqına milli servatidir.
Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

28 noyabr
2024-cü il,
cümə axşamı
№ 219 (6805)
Qiyməti
60 qəpik

Vaxt məlum oldu

Növbəti bələdiyyə seçkiləri 2025-ci il yanvarın 29-da keçiriləcək

➔ Bax səh. 2

“Made in Turan” ...

Türkdilli ölkələrin məhsulları xarici bazarlara yeni brendlə çıxarılacaq

➔ Bax səh. 3

2025-ci ilin büdcə zərfinə daxil olan məsələlər I oxunuşda qəbul olunub

Noyabrın 27-də Milli Məclisin növbəti iclası keçirilib. İclasda əvvəlcə 2025-ci ilin büdcə zərfinə daxil olan məsələlərin müzakirəsi davam etdirilib. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gələn il üçün büdcəsi ilə bağlı deputatlar fikir və təkliflərini irəli sürüblər.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev millət vəkllərinin suallarına cavab olaraq bildirib ki, son 5 ildə Azərbaycanda əlilliyə görə orta pensiya 2,3 dəfə, sosial müavinətlər isə 3,5 dəfə artıb: “Azərbaycanda əlilliyə görə 541 min nəfər sosial ödəniş alır. Bunun 256 mini pensiya, 198 mini müavinət...”

➔ Bax səh. 2

“Yarımçıq
sülh”
kimə
lazımdır?

➔ Bax səh. 3

Dövlətin təməl daşı!

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi ölkəmizin inkişafında əsas meyarlardan biridir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, həmin maraqların qorunması məsələsində inkişafa, irəliləyişə nail olmaq üçün ilk növbədə hər bir tərəf öz üzərinə düşən məsuliyyəti nəzərə almalı və üzərinə düşəni yerinə yetirməlidir. Hər birimiz şahidiyik ki, dövlətimiz bu istiqamətdə öz üzərinə düşəni edir. Amma bununla yanaşı, vətəndaşlarımızın da öz üzərinə düşəni etməsi vacibdir.

Bu gün dünyada baş verən siyasi-iqtisadi proseslər, geosiyasi dəyişikliklər, qloballaşma kimi amillər dövlət və ictimai maraqların mahiyyəti və təmin olunması ilə bağlı ortaya real çağırışlar qoyur. Dövlət və ictimai maraqlar arasında qarşılıqlı münasibət və ya bunların hansının daha üstün olması ilə bağlı fərqli siyasi düşüncələr, yanaşmalar var.

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”...

➔ Bax səh. 3

Atəşkəs razılaşdırıldı...

Uzun müddət davam edən hərbi toqquşmalardan sonra ötən gün İsrail ABŞ-ın Livanda hərbi əməliyyatlara son qoymaq üçün təklif etdiyi planı rəsmən təsdiqləyib. Bu barədə İsrailin Baş naziri Binyamin Netanyahu-nun ofisi məlumat yayıb. “Hərbi-siyasi kabinet ABŞ-ın Livanda atəşkəsə bağlı təklifini təsdiqləyib. Qərar 10 nazir dəstəkləyib, biri əleyhinə çıxıb. İsrail bu prosedura verdiyi töhfəyə görə Birləşmiş Ştatlara minnətdarlığını bildirir və hər hansı təhlükəyə qarşı tədbir görmək hüququnu özündə saxlayır”, -deyə ofisin açıqlamasında bildirilib.

“Hizbullah” və İsrail arasında əldə edilən razılaşmaya əsasən, hərəkətin silahlı dəstələri Litani çayının şimalına çəkilməli, Livan Silahlı Qüvvələri 60 gün ərzində həmin mövqelərə yerləşməli və İsrail ordusu təcridcən Livan ərazisindən çıxmalıdır. Livanın Baş naziri Nəcib Mikati də Livan-İsrail sərhədində sabitliyi qaytaracaq əldə olunmuş razılaşmadan məmnunluğunu ifadə edib. O, bu barədə ABŞ prezidenti Cozef Baydenlə telefon danışığında bildirib: “Mən bu sənədi atəşkəs üçün yol xəritəsi kimi qiymətləndirirəm. Livanda sülh və sabitliyin yayılması istiqamətində atılan bu mühüm addımı bəyənirəm...”

➔ Bax səh. 5

Qeyri-bank təşkilatları üçün yeni qaydalar

➔ Bax səh. 4

Ukraynanın NATO yolu... NATO PA alyansın prinsiplərinə zidd olan qətnamə qəbul edib

➔ Bax səh. 6

Ermənistanı Polşaya sevdiren “səbəblər”

➔ Bax səh. 6

“F-35” qırıcıları veriləcək?

Türkiyə ilə ABŞ “F-35” qırıcıları ilə bağlı razılaşmaya yaxındır. Belə ki, Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler ABŞ-da saxlanılan altı ədəd “F-35” qırıcı təyyarəsinin Türkiyəyə təhvil verilməsi üçün yenidən sorğu göndərdiklərini bildirib. Onun sözlərinə görə, Türkiyənin milli beşinci nəsil döyüş təyyarəsi olan “KA-AN”-ın istehsalı ABŞ-ın mövqeyini dəyişib və təyyarələrin təhvil verilməsi məsələsi yenidən gündəmə gəlib: “ABŞ-da 6 ədəd “F-35” təyyarəmiz var. İndi bizim “KA-AN” istehsal etdiyimizi gördülər və münasibətləri dəyişib. Təyyarələri təhvil verə biləcəklərini deyirlər”.

Xatırladaq ki, ABŞ uzun müddət Türkiyəyə “F-16” qırıcılarını da satmaqdan imtina edirdi. Lakin İsveçin NATO üzvlüyünü ratifikasiya etməsindən sonra ABŞ hökuməti Türkiyəyə “F-16” döyüş təyyarələrinin satışına dair 23 milyard dollarlıq müqaviləni təsdiqləyib. Müqaviləyə əsasən Türkiyə 40 yeni “F-16” qırıcısı alır və 79 təyyarəni isə təkmilləşdirməlidir. ABŞ-ın Türkiyəyə “F-16” qırıcı təyyarələrinin satışı ilə bağlı mühüm mərhələ bu il fevralın 10-da tamamlandı.

Bunun ardınca, “F-35” qırıcılarının gündəmə gəlməsi isə...

➔ Bax səh. 5

Ağ Evin növbəti məxfi Ukrayna planı

➔ Bax səh. 7

Qlobal müharibə yaxınlaşır...

➔ Bax səh. 7

Vaxt məlum oldu

**Növbəti bələdiyyə seçkiləri
2025-ci il yanvarın 29-da keçiriləcək**

Azərbaycanda növbəti bələdiyyə seçkilərinin vaxtı məlum olub. Bu barədə qərar Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) noyabrın 27-də keçirilən iclasında qəbul olunub. Qərara əsasən, ölkədə bələdiyyə seçkiləri 2025-ci il yanvarın 29-da keçiriləcək. İclasda həmçinin "Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə seçkilərinin hazırlanıb keçirilməsi üzrə əsas hərəkət və tədbirlərin Təqvim Planı" müzakirə olunaraq təsdiqlənib.

Ölkədə indiyə qədər keçirilən bələdiyyə seçkiləri

Ölkə ərazisində bələdiyyələrin formalaşdırılması idarəetmədə çevikliyin təmin edilməsi və inklüzivliyin artırılması baxımından böyük önəm daşıyır. Respublikamızda yer-

tərib, həm də yerli sakinlərdə bələdiyyələrə inamı artırır. Təsədüfi deyil ki, bundan əvvəl 2019-cu il dekabrın 23-də keçirilən bələdiyyə seçkilərinə cəmiyyətimizdə böyük

məntəqəsində səsvermənin nəticələrinin ləğv edilməsi, 9 bələdiyyə üzrə seçkilərin etibarsız sayılması, seçkilərin ümumi yekunları rəsmi təsdiq edilən bütün 1597 bələdiyyə-

Bələdiyyələrin yenidən təşkilatlanması

Azərbaycanın islahatlar kursuna uğun olaraq yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyətinin müasir çağırışlar əsasında qurulması istiqamətində də davamlı tədbirlər görülür.

rin yenidən təşkili Xəzər, Səbail və Qaradağ rayonlarını əhatə edəcək. Regionlarda da yerli özünüidarəetmə orqanlarının birləşdirilməsi yolu ilə daha iri bələdiyyələr forma-

Respublikamızda bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsinin əsas hüquqi bazasını ölkə Konstitusiyası, 2 iyul 1999-cu ildə qəbul olunmuş "Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 2003-cü ildən isə Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi təşkil edir

li özünüidarəetmə institutunun yaradılmasının əsası sabiq Prezident Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qoyulub. Onun rəhbərliyi ilə hazırlanan və 12 noyabr 1995-ci il tarixində ölkədə keçirilən ümumxalq səsverməsi (referendum) yolu ilə qəbul olunmuş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında yerli özünüidarəetmənin təşkili və idarəçilik prinsiplərini müəyyən edən müddəalar yer alıb. Konstitusiyanın 142-ci maddəsinə müvafiq olaraq Azərbaycanda yerli özünü idarəetməni bələdiyyələr həyata keçirir. Prezident Heydər Əliyev 27 iyul 1999-cu il tarixində "Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tərtib edilməsi barədə müvafiq fərman imzalayıb və bu sənədə əsasən ölkəmizdə ilk bələdiyyə seçkiləri 1999-cu il 12 dekabr tarixində baş tutub. Həmin seçkilərdə məntəqə seçki komissiyalarına 21 siyasi partiyanın 5 mindən çox namizədi daxil edilib. 2667 bələdiyyəyə namizədlər qismində 35,6 min insan qeydiyyatla alınıb. Səsvermədə 4.312.265 ölkə seçicilərindən 52,6 faizi iştirak edib. Seçkilər nəticəsində 20456 bələdiyyə üzvü seçilib və 2667 bələdiyyə formalaşıb.

Bundan sonra Azərbaycanda 2004, 2009, 2011, 2014 və 2019-cu illərdə olmaqla bələdiyyə seçkiləri uğurla baş tutub. İlk bələdiyyə seçkilərindən sonra əldə olunan təcrübə, qanunvericilik bazasının getdikcə təkmilləşdirilməsi həm yerli özünüidarəetmə orqanlarının funksionallığına öz müsbət təsirini gös-

maraq olub, həm də seçkilər ciddi rəqabət şəraitində baş tutub. Həmin seçkilər 125 seçki dairəsinin 118-də, 5049 seçki məntəqəsi üzrə keçirilib. 1606 bələdiyyəni əhatə edən seçkilərdə 15156 bələdiyyə üzvlüyünə 41462 nəfərin namizədliyi qeydə alınıb. Seçkilərdə 13 siyasi partiya iştirak edib. Səs vermək hüququna malik 4 972 356 seçicinin adı seçici siyahısına daxil edilib.

Beynəlxalq qurumların və kütləvi informasiya vasitələrinin də iştirakı ilə MSK-nın 2020-ci il yanvarın 11-də keçirilmiş yekun iclasında geniş müzakirə olunduqdan sonra yekdilliklə qəbul edilən qərarla 39 seçki

nin tərkibinin formalaşmasının (yalnız 2 bələdiyyə tam tərkibdə formalaşmadı) nəzərə alınması və bələdiyyələr üzrə seçilən üzvlərin siyahısının elan olunması öz əksini tapıb. Onu da qeyd etmək yerinə düşər ki, ölkəmizdə indiyədək keçir-

Bələdiyyələrin yenidən təşkilatlanması bu istiqamətdə atılan növbəti mühüm addımdır. Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin birləşməsi yolu ilə yeni bələdiyyələrin yaradılması haqqında" Qanunu təs-

laşdırılacaq. "Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin birləşməsi yolu ilə yeni bələdiyyələrin yaradılması haqqında" və "Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında" qanunlara edilən əlavə və dəyişikliklərə əsasən, ölkə üzrə sonuncu bələdiyyə seçkilərinin keçirildiyi ildən sonrakı dörd ilin son iki ilində əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələr sosial-iqtisadi vəziyyət, tarixi və digər yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla digər bələdiyyələrlə birləşdirilir. Nəticədə, bələdiyyələrin sayı 3 dəfəyə yaxın azaldılaraq 1450-dən 685-ə endiriləcək. Struktur dəyişikliyi nəticəsində 2025-ci ildə təxminən 800 bələdiyyə hüquqi statusunu itirmiş olacaq.

Bütövlükdə, respublikamızda bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsinin əsas hüquqi bazasını ölkə Konstitusiyası, 2 iyul 1999-cu ildə qəbul olunmuş "Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında"

Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 2003-cü ildən isə Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi təşkil edir.

MÜBARİZ

Milli Məclisin iclasında... 2025-ci ilin büdcə zərfinə daxil olan məsələlər birinci oxunuşda qəbul olunub

Nardar BAYRAMLI

Noyabrın 27-də Milli Məclisin növbəti iclası keçirilib. İclasda əvvəlcə 2025-ci ilin büdcə zərfinə daxil olan məsələlərin müzakirəsi davam etdirilib. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gələn il üçün büdcəsi ilə bağlı deputatlar fikir və təkliflərini irəli sürüblər.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev millət vəkili-nin suallarına cavab olaraq bildirib ki, son 5 ildə Azərbaycanda əlilliyə görə orta pensiya 2,3 dəfə, sosial müavinətlər isə 3,5 dəfə artıb: "Azərbaycanda əlilliyə görə 541 min nəfər sosial ödəniş alır. Bunun 256 mini pensiya, 198 mini müavinət, 87 mini təqaüd alır. Əgər 2018-ci ildə əlilliyə görə ümumi ödəniş 1,2 milyard manat idisə, hazırda 2,5 milyard manata yaxınlaşır. Təkcə əlilliyi olan insanlara ödədiyimiz vəsaiti 1,3 milyard manata yaxın artırmışıq".

Əlilliyə görə pensiyaçılardan sığorta stajının tələb olunmasına gəlincə, nazir deyib ki, sığorta stajı yalnız həmin şəxsin əmək qabiliyyəti dövrü üçün tələb olunur, əlil olduqdan sonrakı dövr üçün belə bir tələb yoxdur: "Vətəndaş əgər heç vaxt işləməyib, sonradan əlil olursa, əlbəttə, sosial sığorta ödəmədiyinə görə pensiya sistemində giro bilməyəcək, o, müavinət sistemində girecək. Amma əgər vətən-

də işləyib sonradan əlillik qazanıbsa, əmək qabiliyyətli hər ilinə görə cəmi 4 ay sığorta stajı tələb olunur. Düşünürük ki, bu, kifayət qədər böyük güzəştli yanaşmadır".

Müzakirələrdən sonra Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il üçün büdcəsi birinci oxunuşda qəbul olunub. Qeyd edək ki, fondun 2025-ci il üzrə xərclərinin maliyyələşdirilməsi üçün maliyyə mənbəyi 7 milyard 676 milyon manat nəzərdə tutulur, bu da 2024-cü il ilə müqayisədə 727 milyon manat və ya 10,5 faiz çoxdur. Fondun maliyyə mənbəyinin 7 milyard 617 milyon manatlıq hissəsini fondun gəlirləri, 59 milyon manatlıq hissəsini isə fondun əvvəlki illərdə yaradılmış ehtiyatından 2025-ci ilin xərclərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən vəsait təşkil edir. Fondun 2025-ci il üçün gəlirlərinin 78,1 faizi və ya 5 milyard 997 milyon manatın məcburi dövlət sosial sığorta (MDSS) daxilolmaları üzrə formalaşacağı proqnozlaşdırılır. Bu isə cari ilin müvafiq göstəricisindən 519 milyon manat və ya 9,5 faiz çoxdur. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmaların 66,1 faizi qeyri-büdcə sektorunun, 33,9 faizi isə büdcədən maliyyələşən təşkilatların hesabına təmin ediləcək.

İclasda 2025-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında qanun layihəsi də birinci oxunuşda qəbul olunub. Qanun layihəsinə əsasən, 2025-ci il üçün ya-

şayış minimumu ölkə üzrə 285 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 305 manat, pensiyaçılar üçün 232 manat, uşaqlar üçün 246 manat məbləğində müəyyən edilib.

Millət vəkilləri, həmçinin Vergi Məcəlləsinə təklif olunan dəyişiklikləri də birinci oxunuşda qəbul ediblər.

Layihəyə əsasən, Vergi Məcəlləsində 5 istiqamət üzrə 37 əsas maddədə və 75 alt maddədə dəyişiklik nəzərdə tutulur. Bunlar investisiya mühitinin və sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviq edilməsi, sahibkarlıq subyektlərinin vergi yükünün azaldılması, vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi, beynəlxalq reytinglərdə ölkənin mövqeyinin yaxşılaşdırılması və uyğunlaşdırma xarakterli dəyişikliklərdir.

Dəyişikliklərin yaşıl iqtisadiyyat, tibbi turizm, avtomobil sənayesi və gəmiqayırma, ticarət şəbəkələri və bazarlar, mədəniyyət sektoru və dövlət-özəl tərəfdaşlığı sahələrində tətbiqi nəzərdə tutulur. Layihənin qəbulunda dövlət-özəl tərəfdaşlığı çərçivəsində iri investisi-

yaların cəlb edilməsi, yaşıl iqtisadiyyatın dəstəklənməsi, o cümlədən ənənəvi nəqliyyat vasitələrindən ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrinə keçidin davam etdirilməsi, uçotsuz və qanunsuz sahibkarlığın dairəsinin məhdudlaşdırılması, bazarlar üzərində vergi uçot nəzarətinin təmin edilməsi, xidmət sahələri üzrə mikro sahibkarların vergi yükünün optimallaşdırılması, beynəlxalq reytinglərdə ölkənin möv-

qeyinin yaxşılaşdırılması, mədəniyyət sektoru, o cümlədən kino və teatr sahəsində inkişafın dəstəklənməsi və gəlirliliyin artırılması kimi nəticələr hədəflənib. Daha sonra iclasın gündəliyində olan digər qanun layihələri də müzakirə olunaraq qəbul edilib.

“Yarımçıq sülh” kimə lazımdır?

Ermənistanı məsuliyyətdən yayındırmağa çalışanlar, qondarma iddiaların davam etməsini arzulayanlar

Cənubi Qafqazda onilliklərdir ki davam edən qarşıdurmalar, anlaşılmazlıqlar və dövlətlərarası münasibətlərdəki gərginlik 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra yeni bir istiqamət qazanıb.

Artıq proses belə demək mümkündürsə, yeni mərhələyə transformasiya dövrünü yaşayır - Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin edib, növbəti dövrdə iki dövlət arasında mü-

nasibətlərin normallaşması üçün müzakirələr təşkil olunur. Amma bu müzakirələrin ən mühüm tərəfi ondan ibarətdir ki, əldə olunacaq razılaşma, başqa sözlə, sülh davamlı, hərtərəfli, büt-

tün suallara aydınlıq gətirəcək şəkildə tənzimlənə bilər. Bir sözlə, Cənubi Qafqazda yaranacaq sülh mühiti əbədi və dayanıqlı olmalıdır. İki əsrə yaxındır ki, erməni təcavüzündən, qondarma

iddialardan, torpaq işğalından əziyyət çəkən Azərbaycanın özünü qarşıdakı illərdə bu kimi problemlərdən kompensasiya etməsi üçün İrəvanla hərtərəfli sülhə imza atılmalıdır.

Paşinyan tələsir və yayınır...

Hazırda Ermənistanın apardığı “sülh təbliğatı” isə heç də səmimi təsir bağışlamır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın ölkəsinin İctimai Televiziyasına müsahibəsində “ilin sonunadək Azərbaycanla nə isə bir sənəd imzalayaq” şəklində açıqlama verməsi nə siyasi, nə də hüquqi aspektdən doğru fikir sayıla bilməz. Birinci növbədə, 1991-ci ildən, yəni SSRİ-nin ləğvindən sonra Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanacaq sənəd iki ölkənin imzalayacağı ilk sənəd kimi tarixə düşəcək - burada bütün suallar öz cavabını tapmalıdır. Ərazilərin demarkasiyası və delimitasiyası dəqiq araşdırılmalı və orada əksini tapmalı, qarşıdakı illərdə hər hansı bir iddianın olmayacağına əminlik formalaşdırılmalı və öhdəlik olaraq götürülməli, qondarma iddialardan əl çəkilməli və bu öhdəlik Ermənistanın Azərbaycana qarşı iddialarının əks

olunduğu rəsmi sənədlərdən çıxarılmalı, beynəlxalq platformalar üzrə Qarabağ məsələsinin tam bitdiyi elan edilməli və ATƏT-in Minsk qrupunun rəsmən ləğv olunması bəyan edilməli, bölgədə hər hansı bir təhdidin qalmadığına əminlik yaradılmalı və təhlükəsizlik arxitekturasına yaranacaq təhdidlər aradan qaldırılmalıdır. Bir sözlə, sülh hərtərəfli və məzmunlu, dolğun olmalı, bütün ən xırda predmetlərə qədər açıq sual buraxmamalıdır. Beləliklə, Paşinyanın “tələsik sülh” açıqlaması onların “yarımçıq sülh” axtarışında olmasına dəlalət edir - yəni, Paşinyan hələ də ölkəsinin Konstitusiyasında dəyişikliyə nail olmadan, ATƏT-in Minsk qrupundan rəsmən “xilas olmadan” hansı sənəddən danışır? Bu sənəd nə qədər etibarlı ola bilər?

Bayden administrasiyası İrəvanı hara “qovur”?

Ortada həm də şübhəli məqamlar var - belə ki, Paşinyanın yarımçıq sülh arzuları böyük ehtimalla onun fərdi “istəyi” deyil - aylardır ki, Cənubi Qafqazda bu və ya digər şəkildə sülh şəraitinin yaranmasına mane olan Bayden administrasiyasının növbəti planıdır. Təsədüfi deyil ki, “hakimiyyətin son günlərində” Bayden administrasiyası “sülh göyərçini”nə çevrilib. Artıq bir aydır ABŞ-in hazırkı hakimiyyəti Ermənistanı bu və ya digər yollarla sülhə tələsdirir, hətta Azərbaycana da təsir

Paşinyan hakimiyyətinin məmurlarının sülh mesajları, baş nazirin isə məhz “ilin sonunadək” hansısa bir sənəd imzalamaq “arzusu” həm də Bayden administrasiyasının kölgəsində təmsil etdikləri siyasi partiyaaya yarımaq həvəsindən irəli gəlir

Ştatların prezidenti Cozef Baydenin Prezident İlham Əliyevə ünvanladığı məktubu da bu fikri təsdiqləyir. Bayden məktubunda bildirdi ki, “sülh sazişinin razılaşdırılmamış bəndlərinə dair işin yekunlaşdırılması hər iki tərəfdən kreativlik və gücəş tələb edəcək. Lakin əminəm ki, bu imkandan yararlanmağa davam edəcəksiniz. Mən Sizi cari ildə sazişi yekunlaşdırmağa dəvət edirəm”.

nin ən aparıcı xəttlərindən sayılır. ABŞ parlamentində Demokratları təmsil edən deputatların əksəriyyəti erməni lobbisi ilə sıx “işgüzar” münasibətlərdədir. Bu mənada Paşinyanın alayarımçıq və tələsik sülh arzusu həm də demokratlarla işbirliyinin daha da sıxlaşdırılmasına əsaslanı bilər. Demokratlara da bu sərf edir - indidən gələn seçkilər üçün “dividend” qazanmağa çalışan, erməni lobbisinin nümayəndələrinin maddi dəstəyini əldə etməyə həvəslənən demokratlar Azərbaycan ilə Ermənistan arasında hər hansı bir razılaşmanın əldə olunmasına nail olmaqla “siyasi xal” əldə etmək istəyir. Hər bir halda bu “üstünlük” qarşıdakı parlament və prezident seçkiləri zamanı demokratların əlini gücləndirəcək faktora çevrilir bilər.

Paşinyan anlayır ki...

Eyni zamanda, Paşinyan anlayır ki, ABŞ-in yeni administrasiyası üçün Ermənistan prioritet deyil - çünki Tramp və komandası bütün beynəlxalq məsələləri rəşional şəkildə düşündür. Bayden administrasiyasından fərqli olaraq Tramp və komandası prosesə “lokal marağ” çərçivəsindən, dar pəncərədən baxmır. Yeni komanda daha çox global düşüncə tərzinə malikdir - onlar üçün ən əsas amil qarşılıqlı əməkdaşlıq, təhlükəsizlik və tərəfdaşlıqdır. Bayden administrasiyasının hakimiyyətdən gedışı rəşmilşəndən sonra Paşinyan “söykənməyə” kimsəni tapa bilməyəcək. Bu səbəbdən də baş nazir Bayden administrasiyasının “arzularını” daha da “qanadlandırmaq” üçün sülh mesajları verir, özünü sülhpərvər mövqedən göstərməyə çalışır...

P.İSMAYILOV

Ermənistan törətdiyi cinayətlərin cavabını verməlidir...

Baydenin bu “dəvətinin” arxasında nələr dayanır? Axı, Bayden administrasiyası Azərbaycanın proseslə bağlı mövqeyini bilir - ölkəmizin bütün məsələlərin ən xırda detallarına qədər araşdırılması istəyindən xəbərdardır. 30 il ərzində Ermənistanın ölkəmizə qarşı apardığı təcavüzkar siyasət, ərazilərimizin dağıdılması, erməni barbarlığı, şəhər və kəndlərimizin Yer üzündən silinməsi, mədəni, dini abidərimizə qarşı soyqırımı siyasətinin tətbiqi, ərəzilərimizin minalanması və bu kimi onlarla cinayətkar əməllər ortaya çıxmalı, hüquqi qiymətini almalıdır. Təsədüfi deyil ki, bu həqiqətlər tam şəkildə ortaya çıxması yönündə də Azərbaycan bir neçə istiqamətdən iş aparır - nəticə

etibarı ilə, bütün dünya erməni vandalizminin əsl üzünü görür. Beynəlxalq aləm ölkəmizin təqdim etdiyi faktları, sübutları və ərəumentləri dəyərləndirir. Səməni sülhün əldə olunması yerinə “yarımçıq sülh” axtaranların məqsədi çox güman ki, Ermənistanı bu məsuliyyətlərdən yayındırmaqdır. Təbii ki, bu mümkün deyil - Ermənistan 30 il ərzində törətdiyi cina-

Ermənistan 30 il ərzində törətdiyi cinayətkar əməllərə görə həm mənəvi, həm də maddi borcunu ödəməlidir

yətkar əməllərə görə həm mənəvi, həm də maddi borcunu ödəməlidir...

Demokratların hədəflədiyi siyasi dividend...

Ortada bir nüans da var. Paşinyan hakimiyyətinin məmurlarının sülh mesajları, baş nazirin isə məhz “ilin sonunadək” hansısa bir sənəd imzalamaq “arzusu” həm də Bayden administrasiyasının kölgəsində təmsil etdikləri siyasi partiyaaya yarımaq həvəsindən irəli gəlir. Siir deyil ki, Baydenin də mənsub olduğu siyasi partiya erməni lobbiciliyi-

“Made in Turan” ...

Türkdilli ölkələrin məhsulları xarici bazarlara yeni brendlə çıxarılacaq

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Türk dünyası markalarını birləşdirən “Made in Turan” brendi yaradılıb. Bakıda keçirilən “Turan E-ticarət və E-İxracat Forumu”nda çıxış edən Azərbaycan Frənçayzinq Assosiasiyasının sədri Camid Mövsümov bildirib ki, 7 türk dövlətinin, həmçinin Macarıstanın daxil edildiyi bu platformaya əsasən, ölkələrin istehsal etdiyi bütün məhsullar hə-

min marka altında dünya ticarət bazarına təqdim olunacaq. Hazırda “Made in Turan” ticarət markasının bazar seqmentinə çıxışı üçün müvafiq texniki-hüquqi və iqtisadi mexanizmlər hazırlanır. 2025-ci ilin fevral ayında keçiriləcək Türk Dövlətləri İqtisadi Forumunda global və regional şirkətlərə yeni türk brendinin rəsmi şəkildə tətbiqi prosesinə başlanacaq.

Türk dünyasının iqtisadi və texnoloji potensialının dünyaya nümayişi

“Made in Turan” layihəsi türk dünyasının iqtisadi, mədəni və texnoloji potensialını dünyaya daha geniş rəkrusdan tanıtdırmaq məqsədi ilə yaradılıb. Milli brend

etmək və tərəfdaş ölkələrlə əməkdaşlığın yeni yollarını müəyyən etmək, ixrac üzrə biznes modellərinin yaradılmasını dəstək göstərmək və digər prioritetlər müəy-

şirkətlərin “Made in Turan” adı altında dünyaya çıxışına motivasiyalar verməkdir. Konsepsiyaya uyğun olaraq, türk dövlətlərinin sahibkarlar üçün biznes təlimlərinin təşkili, investorlarla startaplar arasında əlaqələrin koordinasiyası, beynəlxalq tədbirlərdə birgə ixrac brendi altında iştirak

yönəlişib.

Türk dövlətləri birgə ticarət nişanı təsis etməklə iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsi, qarşılıqlı investisiyaların cəlbə, müasir birgə istehsal və emal alyansının qurulması və ixrac coğrafiyalarının genişlənməsi sahəsində böyük imkanlar əldə edə bilər.

“Turan Evləri” və Turan xüsusi iqtisadi zonasının yaradılması

“Made in Turan” təkcə qida deyil, həm də qeyri-qida məhsullarını, sənaye və digər ixrac çeşidlərini vahid marka altında birləşdirəcək. Həmçinin, bir sıra əmtəə və xidmətlərin də bu brend üzrə xarici ölkələrdə sertifikatlaşdırılması nəzərdə tutulur.

“Made in Turan” markası adı altında bir sıra ticari və iqtisadi güzəştlərin olacağı planlaşdırılır. Bura malın mənsə sertifikatı, marketing, bazarlara çıxış və digər məsələlərlə bağlı istehsal və ixracatçılara güzəşt rejimlərinin yaradılması daxildir. Yeni ümumtürk brendini global bazarlarda tanımaq və geniş şəkildə təşviq et-

kələrdə “Turan Evləri”nin yaradılması da nəzərdə tutulur. Bundan başqa, brendin böyük ticarət nişanı kimi global rəqəmsal platformalara inteqrasiyası, “Alibaba”, “Amazon” kimi iri onlayn konqlomeratların cərgəsinə daxil olması da əsas hədəflərdəndir.

“Made in Turan” türk dövlətlərinin müasir iqtisadi-ticari-investisiya konsepsiyasının tərkib hissəsidir. Bu, yeni model, eyni zamanda, Turan xüsusi iqtisadi zonasının (TURANSEZ) ideya prinsiplərinə söy-

mək məqsədilə vahid türk ixrac missiyalarının təşkili, eyni zamanda, müxtəlif xarici ölkələrdə

kəmir. Qeyd edək ki, ötən ay Bışkekdə Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələrin iqtisadiyyat və ticarət nazirlərinin 13-cü iclasında tərəflər Macarıstanın da daxil olduğu -

Türk dövlətləri birgə ticarət nişanı təsis etməklə iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsi, qarşılıqlı investisiyaların cəlbə, müasir birgə istehsal və emal alyansının qurulması və ixrac coğrafiyalarının genişlənməsi sahəsində böyük imkanlar əldə edə bilər

Turan xüsusi iqtisadi zonasının yaradılması təşəbbüsünü dəstəkləyib. “Astana bəyannaməsi”nə uyğun olaraq yaradılması nəzərdə tutulan TURANSEZ TDT ölkələrinin müasir iqtisadi əməkdaşlığının birgə platforması hesab edilir və tərəflər vahid ideya əsasında müxtəlif proqramlar həyata keçirəcək.

Turan iqtisadi platforması çərçivəsində türk dövlətlərinin sərmayələrin təşviqi üzrə institutun yaradılması, maliyyə, investisiya, kapital fondları ilə birgə əlaqələndirici qurumun təsis edilməsi və digər addımların atılması da nəzərdə tutulur.

Həmin ideyadan irəli gələn əsas məqsədlərdən biri kimi 2024-cü ilin ortalarında türk dövlətlərinin ortaq iqtisadi-maliyyə strukturu olan Türk İnvestisiya Fondu (TİF) yaradılıb. TİF-in nizamnamə kapitalı formalaşmış, maliyyə-büdcə imkanları təmin olunub və fond noyabrın

ilk həftəsində fəaliyyət başlayıb.

“Made in Turan”, TURANSEZ, Türk İnvestisiya Fondu və digər təsisatlar Türk Dövlətləri Təşkilatının ana hədəflərinin həyata keçirilməsində, ən mühüm strateji məqsədlərdən biri olan vahid Türk İqtisadi Birliyinin yaranmasında möhkəm sütunlar olacaq

Türk İnvestisiya Fondu türkdilli ölkələrin iqtisadi-maliyyə-sərmayə baxışlarını və gələcək investisiya planlarını müəyyən etmək və həyata keçirmək üçün vahid donor-

Türk İqtisadi Birliyinə doğru...

luq funksiyasını üzərinə götürüb. Fondun məqsədi regiondaxili ticarəti genişləndirmək və iqtisadi fəaliyyətləri dəstəkləmək vasitəsilə TDT dövlətlərinin iqtisadi inkişafına töhfə verməkdir. Bütün bu prioritetlər faktiki olaraq, Turan xüsusi iqtisadi zonası ideyası ilə üst-üstə düşür. Ümumiyyətlə, “Made in Turan”, TURANSEZ, Türk İnvestisiya Fondu və digər təsisatlar Türk Dövlətləri Təşkilatının ana hədəflərinin həyata keçirilməsində, ən mühüm strateji məqsədlərdən biri olan vahid Türk İqtisadi Birliyinin yaranmasında möhkəm sütunlar olacaq.

E.CƏFƏRLİ

Yeganə BAYRAMOVA

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi ölkəmizin inkişafında əsas meyarlardan biridir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, həmin maraqların qorunması məsələsində inkişafa, irəliləyişə nail olmaq üçün ilk növbədə hər bir tərəf öz üzərinə düşən məsuliyyəti nəzərə almalı və üzərinə düşəni yerinə

Dövlətin təməl daşı!

İctimai və dövlət maraqlarımızın uğurlu vəhdəti var...

yetirməlidir. Hər birimiz şahidiyik ki, dövlətimiz bu istiqamətdə öz

üzərinə düşəni edir. Amma bununla yanaşı, vətəndaşlarımızın da

öz üzərinə düşəni etməsi vacibdir. Bu gün dünyada baş verən si-

yasi-iqtisadi proseslər, geosiyasi dəyişikliklər, qloballaşma kimi amillər dövlət və ictimai maraqların mahiyyəti və təmin olunması ilə bağlı ortaya real çağırışlar qoyur. Dövlət və ictimai maraqlar arasında qarşılıqlı münasibət və ya bunların hansının daha üstün olması ilə bağlı fərqli siyasi düşüncələr, yanaşmalar var.

İctimai və dövlət maraqlarımız üst-üstə düşür

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a dəyərləndirən “Bakı Qeyri-Hökumət Təşkilatlarının Resurs və Təlim Mərkəzi” İctimai Birliyinin sədri Rauf Zeyni bildirib ki, dövlətin inkişafı, təşəkkül prosesi onun hansı məfkurə və hansı ideyalara xidmət etməsindən çox asılıdır. R.Zeyninin sözlərinə görə, dövlət o vaxt dərin və sürətli inkişafı irəliləyir ki, burada xalqın dövlət maraqları ilə ictimai maraqları üst - üstə düşür: “Bu, o deməkdir ki, dövlət iradəsini xalqdan alır. Əgər bir az da açsaq, dövlət xalq deməkdir, xalq isə dövlət deməkdir. Bir dövlətin hərtərəfli inkişafında təbii olaraq əsas inkişaf yollarındakı məqamlar dövlətin maraqlarının xalq tərəfindən müdafiə olunmasıdır. Çünki hər bir dövlət xalqın iradəsinə söykənərək onun milli maraqları üçün çalışır, ona söykənən siyasət həyata keçirir. Birinci məsələ odur ki, ictimai maraqların dövlət maraqları ilə üst-üstə düşməsi ni biz Vətən müharibəsində qazandığımız qələbədə gördük. Bütün cəmiyyət Ali Baş Komandanla birgə “dəmir yumruq” altında düşmənin başını əzd. Siyasi, ictimai və digər maraqlarından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlı yumruq halında birləşərək, əzmlə mübarizə apardı. Bununla da biz böyük, şanlı qələbəmizi qazandıq”.

Hər bir dövlət xalqın iradəsinə söykənərək onun milli maraqları üçün çalışır, ona söykənən siyasət həyata keçirir

İstənilən dövlətin siyasətini müəyyən edən milli maraqlardır. İnsanın etdiyi hər şey onun şüurundan keçir. Onun fəaliyyətinin daxili mənbələri ehtiyac və maraqlardır, onları nəzərə almadan dövlətlərin, partiyaların, sosial qrupların və konkret şəxslərin siyasətində əsl məna, niyyət və konkret addımları anlamaq mümkün deyil

Köklü modernləşməyə xüsusi diqqət edilməlidir

R.Zeyni qeyd edib ki, ölkəmizdə ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsindən danışarkən, köklü modernləşməyə xüsusi diqqət edilməlidir: “Eyni zamanda bu barədə danışarkən demokratikləşmə sahəsində əldə olunan nailiyyətləri qeyd etməmək olmaz. Bu gün islahatların gedişi barədə əhəlinin və dünya ictimaiyyətinin geniş şəkil-də məlumatlandırılması və onların həyata keçirilməsinə ictimai nəzarətin həyata keçirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Transformasiyaların səmərəliliyinin açarı vətəndaşların dövlətin və cəmiyyətin inkişaf proseslərində fəal iştirakıdır. Son illər bu unikal mexanizm vasitəsilə

müxtəlif istiqamətlər üzrə vətəndaşlardan çoxsaylı müraciət daxil olub və onlar müvafiq qaydada hökumət tərəfindən cavablandırılıb. Bunlar insan hüquq və azadlıqlarına riayət və hörmət, ümumi təhlükəsizlik təhdidlərinə yeni yanaşmalara, milli qanunvericiliyə beynəlxalq standartların təbiqinə gətirib çıxarıb. Eyni zamanda o da mühümdür ki, ölkənin siyasi müstəqilliyinin formalaşması və inkişafı şəraitində obyektiv olaraq milli kimliyin formalaşması da uğurla həyata keçib. Bu zaman milli maraqlar məsələsi də uğurla təmin edilib”.

Milli maraqlar hər bir dövlətin siyasətini müəyyən edir

Birlik sədrinin sözlərinə görə, milli maraqlar hər bir dövlətin fəaliyyətinin təməl daşı hesab olunur: “İstənilən dövlətin siyasətini müəyyən edən milli maraqlardır. İnsanın etdiyi hər şey onun şüurundan keçir. Onun fəaliyyətinin daxili mənbələri ehtiyac və maraqlardır, onları nəzərə almadan dövlətlərin, partiyaların, sosial qrupların və konkret şəxslərin siyasətində əsl məna, niyyət və konkret addımları anlamaq mümkün deyil. Tarixə nəzər salmaq bizi inandırır ki, insanların həərəkətləri öz maraqlarından irəli gəlir və yalnız onlar əsas rol oynayırlar. Bu baxımdan siyasi maraqlar məsələsinə xüsusi diqqət olunmalıdır. Siyasi həyat bir-biri ilə əlaqəli maddi formasiyaların, ideoloji və digər siyasi-ictimai institutların, o cümlədən dövlət qurumlarının məcmusunda çoxşaxəli

olduğu kimi, siyasi maraqlar da müxtəlifdir. Müstəqil olmaq və xalqın dövlət kimi formalaşması şəraitində maraqların tabeliyində milli maraqlar üstünlük təşkil edir. Nəticə daha ya-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

xından araşdırıldıqda cəmiyyətin bir sivilizasiyadan digər sivilizasiyaya çevrilməsində maraqların rolunun böyük olduğunu deməyə əsas verir. Dövlətçiliyin və dövlətlərarası münasibətlərin inkişafında milli maraqlar həmişə əsas olub. Siyasi prosesdə, bir qayda olaraq, milli maraqlar probleminin aktuallaşması özünü göstərir. Müasir tarixi inkişaf dövrünün xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, indi milli maraqlar problemi digər elm sahələrinə nisbətən daha çox siyasətdə öyrənilir və bu, tamamilə düzgündür, formalaşmış təcrübəyə əsaslanaraq cəmiyyətdən problemlərin həllini tələb edir. Azərbaycan bu məsələnin öhdəsindən uğurla gəlir və bu da ölkəyə ictimai maraqlarla da uğurla təmin etməyə imkan verir”.

Qeyri-bank təşkilatları üçün yeni qaydalar

BOKT-ların nizamnamə kapitalının artırılması kiçik və orta biznesin kredit təminatında mühüm rol oynayacaq

Mərkəzi Bankın (MB) təsdiqlədiyi “Bank olmayan kredit təşkilatlarının fəaliyyətinin prudensial tənzimlənməsi Qaydası”na əsasən,

sən, qeyri-bank qurumları olan sözügedən kredit qurumlarının (BOKT) nizamnamə kapitalı tələbinin 3 dəfədən çox artırılması tə-

ləbi qoyulub. Yeni qaydalar mikro-maliyyə sektorunun tənzimlənməsinə, təşkilatların fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsinə, key-

fyyət artırılmasına, korporativ idarəetmənin inkişafına hədəflənib. Həmçinin, BOKT sektorunda risklərin sığortalanması sistemini

təmin etməklə onların etibarlılığını artırmaq, biznesə kredit ötürücülüyündə fəallığı təşviq etmək məqsədi daşıyır.

BOKT
BANK OLmayan
KREDIT TƏŞKİLAT

BOKT-ların sayı bankların sayını iki dəfə üstələyir

Hazırda BOKT-ların nizamnamə kapitalının həcmi təxminən 230 milyon manat təşkil edir, cəmi kapital portfeli isə 460 milyon manatdan çoxdur. Həmçinin, bu maliyyə qurumlarının kredit qoyuluşu 688 milyon manata bərabərdir. Ümumi götürdükdə, onların kapital resursları banklardan dəfərlə azdır, ölkə üzrə ümumi kredit portfeli-dəki payı cəmi 2 faiz təşkil edir. Ancaq buna baxmayaraq, bank olmayan kredit qurumlarının sayı 50-dən çox olmaqla bankların sayını iki dəfə üstələyir, hətta bu gün elə BOKT var ki, banklarla güclü rəqəbat aparmaq gücünə malikdir, bölgələrdə çoxsaylı filialları fəaliyyət göstərir və filial sayı bəzi banklardan çoxdur. Təxminən 5 BOKT-un 20-35 arasında regional filialları var ki, bu da bir neçə bankın filial sayını üstələyir.

Ancaq öz portfelinin genişləndirmək üçün BOKT-ların kifayət qədər imkanları var, xüsusilə də bölgələrdə böyük müştəri kontingenti formalaşır. Bölgələrdə fəaliyyət göstərən BOKT-lar kənd təsərrüfatı, bağçılıq, kiçik fermer təsərrüfatları, mikro və kiçik biznes subyektləri üçün ən sərfəli maliyyələşmə ünvandır. Bu qurumların girov mexanizmi də banklardan müəyyən qədər yumşaqdır, BOKT-lar daha çox qızıl-zinət əşyalarının girovu ilə kredit verir ki, bölgədə çalışan kiçik sahibkarlar üçün də bu əlçatanlıq baxımından sərfəli sayılır. Eləcə də hazırda rayonlarda yaradılan ailə kəndli təsərrüfatlarına verilən kreditlərin də əsas təchizatçısı BOKT-lardır.

Maliyyə bazarında böyük maliyyə təchizatçısı institutu kimi BOKT-ların iqtisadiyyatın real sektorlarının kreditləşməsində və biznes üçün əsas mənbələrdən birinə çevrilməsində daha aktiv fazaya keçidinin vaxtı çoxdan yetişib. Çünki ölkə iqtisadiyyatı böyüyür, biznesin sayı və maliyyə ehtiyacları da artır

Bu kontekstdən yanaşıqda maliyyə bazarında böyük maliyyə təchizatçısı institutu kimi BOKT-ların iqtisadiyyatın real sektorlarının kreditləşməsində və biznes üçün əsas mənbələrdən birinə çevrilməsində daha aktiv fazaya keçidinin vaxtı çoxdan yetişib. Çünki ölkə iqtisadiyyatı böyüyür, biznesin sayı və maliyyə ehtiyacları da artır. Yeni inkişaf meyarları biznes sektorunun ildə milyardlarla manat kredit tələbatının qarşılanmasını ehtiva edir. Dövlətin öz gücətlə maliyyə təminatı siyasəti, eləcə də, kommersiya banklarının yerli resursları hesabına ayırdığı kreditlərin həcmi yenə də biznesin tələbatını ödəmir. Ona görə də, qeyri-bank qurumlarının da bu prosesdə fəal rol olması təşviq edilir.

Ümumiyyətlə, Mərkəzi Bank tərəfindən yürüdülməli siyasət bank olmayan kredit təşkilatlarının fəaliyyətinin genişlənməsinə yol açmaqdadır. Bir müddət əvvəl “Bank ol-

mayan kredit təşkilatları haqqında” qanuna edilmiş dəyişikliklər nəticəsində BOKT-lara müştərilərə kreditlərin verilməsi üçün hesabın açılması, kredit kartlarının emissiyası kimi hüquqlar verilib. BOKT-lar banklarla müqavilələr əsasında “co-brend” kartları olan adsız kartlardan istifadə edirdisə, hazırda kart emissiya etmək hüququ əldə etmək hüququ qazanıb. Yaxın vaxtlarda onların Mərkəzi Bankda müxbir hesabının açılması təmin edildikdən sonra kart emissiyasına da başlanılacaq və nəticədə bu qurumların kapital bazarlarına inteqrasiyası genişlənəcək.

Yeni imkanlar- müştərilərə kredit hesabının açılması, kredit kartlarının emissiyası

rumların kapital bazarlarına inteqrasiyası genişlənəcək. Həmçinin məsafədən bankçılıq,

məsafədən kreditləşmədə BOKT-lara müəyyən səlahiyyətlərin verilməsi müştərilərlə əlaqəsini artıracaq.

Bir müddət əvvəl “Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında” qanuna edilmiş dəyişikliklər nəticəsində BOKT-lara müştərilərə kreditlərin verilməsi üçün hesabın açılması, kredit kartlarının emissiyası kimi hüquqlar verilib. BOKT-lar banklarla müqavilələr əsasında “co-brend” kartları olan adsız kartlardan istifadə edirdisə, hazırda kart emissiya etmək hüququ əldə etmək hüququ qazanıb. Yaxın vaxtlarda onların Mərkəzi Bankda müxbir hesabının açılması təmin edildikdən sonra kart emissiyasına da başlanılacaq və nəticədə bu qurumların kapital bazarlarına inteqrasiyası genişlənəcək

Yeni prudensial çərçivə kredit risklərini də sığortalayacaq

ması, həmçinin mikrokreditlərin də həcmnin artımını təşviq edəcək.

Beləliklə, yeni prudensial tənzimləmə sayəsində BOKT-ın kapital resursları portfeli böyüməklə maliyyə bazarlarında daha güclü və sağlam struktura çevrilməsi mümkün olacaq, sahib-

karlıq sektoru ilə koordinasiyasını formalaşdıracaq. Xüsusilə də kiçik və orta biznesin maliyyə ehtiyaclarının ödənilməsində qeyri-bank təşkilatlarının əlverişli və əlçatan mikrokredit təchizatı zəncirinin qurulmasını təmin edəcək.

E.CƏFƏRLİ

“F-35” qırıcıları veriləcək?

Türkiyənin “KAAN” istehsal etməsi Vaşinqtonun mövqeyində dəyişikliyə səbəb olub

Türkiyə ilə ABŞ “F-35” qırıcıları ilə bağlı razılaşmaya yaxındır. Belə ki, Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler ABŞ-da saxlanılan 6 ədəd F-35 qırıcı təyyarəsinin Türkiyəyə təhvil verilməsi üçün yenidən sorğu göndər-

diklərini bildirib. Onun sözlərinə görə, Türkiyənin milli beşinci nəsil döyüş təyyarəsi olan “KAAN”-ın istehsalı ABŞ-ın mövqeyini dəyişib və təyyarələrin təhvil verilməsi məsələsi yenidən gündəmə gəlib: “ABŞ-da 6 ədəd

“F-35” təyyarəmiz var. İndi bizim “KAAN” istehsal etdiyimizi gördülər və münasibətləri dəyişib. Təyyarələri təhvil verə biləcəklərini deyirlər”. Xatırladaq ki, ABŞ uzun müddət Türkiyəyə “F-16” qırıcılarını da sat-

maqdan imtina edirdi. Lakin İsveçin NATO üzvlüyünü ratifikasiya etməsindən sonra ABŞ hökuməti Türkiyəyə “F-16” döyüş təyyarələrinin satışına dair 23 milyard dollarlıq müqaviləni təsdiqləyib. Müqaviləyə əsasən Türki-

yə 40 yeni “F-16” qırıcısı alır və 79 təyyarəni isə təkmilləşdirməlidir. ABŞ-ın Türkiyəyə “F-16” qırıcı təyyarələrin satışını ilə bağlı mühüm mərhələ bu il fevralın 10-da tamamlandı.

Bunun ardınca, “F-35” qırıcılarının gündəmə gəlməsi isə Türkiyənin hərbi hava qüvvələrini daha da gücləndirəcək. Bəs indiyədək ABŞ Türkiyəyə niyə “F-35” satmaq istəməyib? Məsələ ondadır ki, regionda mürəkkəb proseslərin, təhdidlərin artdığı bir şəraitdə Türkiyə hərbi gücünü artırmaq və hava məkanını daha etibarlı qorumaq üçün NATO müttəfiqi olan ABŞ-dan “Patriot” hava hücumundan müdafiə sistemləri, eləcə də “F-16” və “F-35” hərbi təyya-

irəli sürülmədi.

Görünür, indi ABŞ səhvinə anlamğa başlayıb.

Çünkü Türkiyə ötən dövr ərzində hərbi sənayesini əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirib. Beşinci nəsil “KAAN” qırıcısının yaradılması ilə rəsmi Ankara ABŞ-a və digər NATO üzvlərinə nümayiş etdirdi ki, heç kimdən asılı deyil və öz gücünə bütün problemləri dəf etməyə qadirdir.

kimi funksiyalarını özündə cəmləşdirir. Yeni nəsil silahlarının vasitəsilə havadan havaya döyüş aparmaq qabiliyyətinə malik təyyarə daxili silah yuvalarından səsdən yüksək sürətlə dəqiq zərbələr endirmək iqtidarındadır. Onun döyüş gücü süni intellekt və neyron şəbəkə dəstəyi ilə artırılıb. “KAAN” göstəricilərinə görə “F-35” qırıcılarına bərabərdir.

Xatırladaq ki, Türkiyənin “KAAN” milli hərbi təyyarəsi bu ilin fevralında ilk uçuşu-

ABŞ “F-35” təyyarələrini Türkiyəyə niyə satmaq istəməyib?

rələri almaq üçün mürciət etmişdi. 2012-ci ilin noyabrında Türkiyə Suriya ilə sərhədinin yaxınlığındakı ərazisində “Patriot” hava hücumundan müdafiə sisteminin yerləşdirilməsi ilə bağlı NATO-ya ərizə ilə mürciət etmişdi. Alyans rəhbərliyi kimyəvi hücum təhlükəsinə görə həmin ilin dekabr ayında raketlərin göndərilməsi ilə bağlı qərar qəbul etdi. “Patriot” kompleksləri Ankaraya alyans üzrə müttəfiq ABŞ, Almaniya və Niderland tərəfindən ayrılmışdı. “Patriot” raket-zenit kompleksləri Türkiyəyə 2013-cü ilin yanvarında gətirildi. Bu sistemlərin Türkiyə ərazisində yerləşdirilməsində məqsəd Suriya tərəfindən mümkün hücumların qarşısını almaq idi. Müttəfiqlər bu müdafiə sistemini Türkiyəyə icarəyə vermişdilər. Həmin razılaşmanın müddəti 2015-ci il yanvarın sonunda başa çatdı. Lakin müttəfiqlər müxtəlif bəhanələrlə müqavilə müddətini uzatmadılar. Amsterdamin ardınca ABŞ və Almaniya “Patriot”ları Türkiyə ərazisindən çıxardı. Buna alternativ olaraq heç bir təklif

ABŞ “F-35” və “F-16”-ların, eləcə də “Patriot” HHMS-ni Türkiyəyə satışını müxtəlif bəhanələrlə uzatdığı üçün Ankara 2017-ci ilin dekabrında Rusiyadan S-400 zenit-raket komplekslərinin satın alınmasına dair 2,5 milyard dollar həcmində kredit sazişi imzaladı. Bu saziş rəsmi Ankara

və Vaşinqton arasında münasibətlərdə müəyyən gərginlik yaratdı. Birləşmiş Ştatlar Türkiyədən bu sövdələşməni dayandıрмаğı və əvəzində ABŞ istehsalı olan “Patriot” zenit-raket kompleksləri almağı tələb etdi. Əks-təqdirdə ABŞ Türkiyəyə “F-35” qırıcı təyyarələrinin satışının dayandırılacağını bildirdi. Lakin Ankaranın Rusiya ilə müqaviləni pozmadığı üçün Türkiyənin proqramdakı iştirakı dayandırıldı. Halbuki, Türkiyə “F-35” layihəsinin 9 həmmüəllifindən biridir və proqrama milyardlarla dollar sərmayə qoyub. Beləliklə, Qərbdən və NATO-dan olan müttəfiqlərinin laqeydliyi Türkiyənin Rusiya ilə hava hücumundan müdafiə sistemi üzrə əməkdaşlığına səbəb olmuşdu.

Türkiyə ötən dövr ərzində hərbi sənayesini əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirib. Beşinci nəsil “KAAN” qırıcısının yaradılması ilə rəsmi Ankara ABŞ-a və digər NATO üzvlərinə nümayiş etdirdi ki, heç kimdən asılı deyil və öz gücünə bütün problemləri dəf etməyə qadirdir.

“KAAN”ın texniki xüsusiyyətlərinə gəldikdə isə, Türk Təyyarə Sənayesi Şirkətinin (TUSAŞ) yerli və milli imkanlarla inkişaf etdirdiyi milli döyüş təyyarəsi Pilot-suz Uçuş Aparatlarının hava xəbərdarlıqları, nəzarəti

“KAAN”-ın üstünlükləri nədir?

nu uğurla həyata keçirib. Türkiyənin Aerokosmik Sənayesi tərəfindən həyata keçirilən ən mühüm texnologiya layihələrindən biri olan “KAAN”ın uçuşu üçün bütün texniki və laboratoriya sınaqları tamamlandı. Ötən il martın 17-də “KAAN” ilk dəfə uçuş-ennmə zolağına çıxarılmışdı. Bunun ardından türk mühəndisləri tərəfindən son 9 ayda təyyarənin səmayə qaldırılması üçün hazırlıqlar aparılıb. “KAAN”ın qanadlarının uzunluğu 14, hündürlüyü 6, uzunluğu isə 21 metrdir. Təyyarənin kokpitə bir pilot üçün nəzərdə tutulub. Qoşa mühərriki, yüksək manevr qabiliyyəti, radardan yayınması, gəmidə silah daşıma və elektron döyüş qabiliyyətləri bu hərbi hava vasitəsinin ən diqqətçəkən xüsusiyyətləridir. Hər cür hava və yer hədəflərinə strateji hücum imkanı yaradacaq təyyarə yüksək döyüş məsafəsi və supersonik sürətlə dəqiq atəş xüsusiyyətləri ilə də fərqlənir. “KAAN”ın yaxın illərdə Türkiyə ordusunun arsenalına daxil edilməsi nəzərdə tutulur.

Nardar BAYRAMLI

Atəşkəs razılaşdırıldı...

Uzun müddət davam edən hərbi toqquşmalardan sonra ötən gün İsrail ABŞ-ın Livanda hərbi əməliyyatları

son qoymaq üçün təklif etdiyi planı rəsmən təsdiqləyib. Bu barədə İsrailin Baş naziri Binyamin Netanyahu-nun ofi-

si məlumat yayıb. “Hərbi-siyasi kabinet ABŞ-ın Livanda atəşkəslə bağlı təklifini təsdiqləyib. Qərarı 10 nazir

dəstəkləyib, biri əleyhinə çıxıb. İsrail bu prosese verdiyi töhfəyə görə Birləşmiş Ştatlara minnətdarlığını bildirir və

hər hansı təhlükəyə qarşı tədbir görmək hüququnu özündə saxlayır”, -deyə ofisin açıqlamasında bildirilib.

Razılaşmada nələr var?

“Hizbullah” və İsrail arasında əldə edilən razılaşmaya əsasən, hərəkətin silahlı dəstələri Litani çayının şimalına çəkilməli, Livan Silahlı Qüvvələri 60 gün ərzində həmin mövqelərə yerləşməli və İsrail ordusu tədricən Livan

“Hizbullah” və İsrail arasında əldə edilən razılaşmaya əsasən, hərəkətin silahlı dəstələri Litani çayının şimalına çəkilməli, Livan Silahlı Qüvvələri 60 gün ərzində həmin mövqelərə yerləşməli və İsrail ordusu tədricən Livan ərazisindən çıxmalıdır

vilənin həyata keçirilməsi regional sabitliyin yaradılmasına kömək edəcək.

ABŞ Prezidenti Cozef Bayden də tərəflər arasında əldə olunan razılaşma ilə bağlı “X” hesabında paylaşım edib. Paylaşımında deyilir: “Bu gün Yaxın Şərqdən yaxşı xəbərlərim var.

Mən Livanın və İsrailin Baş nazirləri ilə danışdım. Mən məmnunam.

niyyətlə elan edirəm ki, onlar ABŞ-ın İsrail və “Hizbullah” arasında dağıdıcı münaqişəyə son qoymaq təklifini qəbul ediblər”.

BMT-nin Livan üzrə xüsusi koordinatoru Janin Hennis-Plasshart da İsrail hökumətinin Livanda hərbi əməliyyatları dayandırmaq qərarını alqışlayıb. Onun sözlərinə görə, tərəflər arasında əldə edilən razılaşma BMT-nin 1701 sayılı qətnaməsinin tam icrasına əsaslanan mühüm prosesin başlanğıc nöqtəsidir: “Məqsəd Livan və İsrail arasındakı sərhədin hər iki tərəfində mülki əhalinin təhlükəsizliyini və müdafiəsini bərpa etməkdir. Razılaşmanın davamlı olması üçün hər iki tərəfin tam və sarsılmaz öhdəlikləri olmalıdır. İndi bugünkü nailiyyətləri möhkəmləndirmək üçün konkret tədbirlərlə əldə olunanları təsdiq etməyin vaxtıdır”.

BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş isə razılaşmanın hər iki ölkənin xalqının zorakılığına, dağıntılarına və iztirablarına son qoyacağına ümid

BMT, Türkiyə və İran razılaşmanı alqışlayıb

edib. Baş katib tərəfləri sazişdə nəzərdə tutulmuş bütün öhdəliklərə tam əməl etməyə və operativ şəkildə yerinə yetirməyə, BMT Təhlükəsizlik Şu-

“HƏMAS atəşkəs razılaşmasına və əsir mübadiləsinə hazırdır. Livanda atəşkəsin elan edilməsi müqavimət qüvvələri üçün qələbə və böyük uğurdur”

rasının 1701 sayılı qətnaməsinin tam icrası istiqamətində addımların atılmasına çağırır.

Türkiyə isə Livanda daxili sabitliyin təmin edilməsi üçün lazımi dəstəyi verməyə hazır olduğunu bəyan edib. “İsrail və Livan arasında əldə edilən atəşkəs razılaşmasını alqışlayırıq və atəşkəsin daimi olacağına ümid edirik. Beynəlxalq ictimaiyyət atəşkəs rejiminə ciddi əməl etməsi və Livana dəymiş ziyanı ödəməsi üçün İsrailə təzyiq göstərməlidir”, - deyər Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinin açıqlamasında qeyd olunub. Türkiyə XİN Qəzzada da atəşkəsin əldə olunmasına çağırış edib.

İran Xarici İşlər Nazirliyi də atəşkəs razılaşmasını alqışlayıb, lakin İranın Livan xalqına və ölkədəki müqavimət qüvvələrinə hər cür dəstəyi verməyə davam edəcəyini bəyan edib.

HƏMAS hərəkəti də atəşkəs istəyir

Əksinə, görünür ki, İsrail bundan sonra HƏMAS tərəfindən girov götürülmüş vətəndaşlarının azad olunması üçün tədbirlərini gücləndirəcək.

N.BAYRAMLI

Netanyahu xəbərdarlıq edib...

İsrail Baş naziri Netanyahu “Hizbullah”ın razılaşmanı pozduğu halda, eləcə də sərhədə yaxın ərazidə terror fəaliyyətlərini bərpa etməyə və ya raket atmağa cəhd edərsə, hərbi əməliyyatların bərpa olunacağı xəbərdarlığını edib. Onun sözlərinə görə, İsrail müqaviləyə ciddi şəkildə əməl edəcək və istənilən pozuntuya sət reaksiya verəcək. Hökumət başçısı atəşkəs rejiminə razılıq vermək qərarını üç əsas müləhizə əsasında izah edib. Bunlar İran təhdidinə diqqət yetirmək, silahların tədarüki və qüvvələrin yenidən qurulması və Qəzza zolağında Fələstinin radikal HƏMAS qüvvələrinin təcrid edilməsidir. O, əhaliyə mürciət

edərək söz verib ki, hakimiyyət HƏMAS-ın məhvinə başa çatdıracaq.

İsrail Prezidenti İsaak Hersoq da özünün “X” sosial media hesabında yazıb ki, Livandakı əməliyyatların dayandırılmasından sonra İsrail Qəzza zolağında saxlanılan bütün girovları azad etmək üçün fəaliyyətə diqqət yetirməlidir: “İndi biz fürsətdən istifadə edib Qəzzada oğurlanmış qardaş və bacılarımızı geri qaytarmaq üçün daha möhkəm və bütün gücümüzlə hərəkət etməliyik. Biz bunu təcili həll etməliyik”.

Belə bir şəraitdə Fələstinin HƏMAS hərəkətinin Livan və İsrail arasında atəşkəs elan edildikdən sonra Qəzza sektorunda analoji saziş bağlamağa hazır olduğu bildirilir. “France-Presse” agentliyi bu barədə hərəkətin adını açıqlamayan nümayəndəsinə istinadla məlumat yayıb: “HƏMAS atəşkəs razılaşmasına və əsir mübadiləsinə hazırdır. Livanda atəşkəsin elan edilməsi müqavimət qüvvələri üçün qələbə və böyük uğurdur”. Lakin İsrail rəhbərliyinin mesajları HƏMAS-la anoloji razılaşmanın imzalanacağını istisna edir.

Ukraynanın NATO yolu...

Dünyanın hazırkı geosiyasi reallıqları fonunda kollektiv Qərb təhlükəsizlik amilini əsas götürməklə Şimali Atlantika Alyansının (NATO) sıralarının genişləndirilməsi istiqamətində davamlı

NATO PA alyansın prinsiplərinə zidd olan qətnamə qəbul edib

fəaliyyətlər sərgiləyir. Təkcə son vaxtlarda daha bir neçə ölkənin NATO-ya

üzv qəbul edilməsi ilə qurumun sıraları 32 üzv dövlətdə genişləndi.

O cümlədən Ukraynanın Şimali Atlantika Alyansına üzvlüyə qəbul edil-

məsi ilə bağlı müzakirələr aparılır. Hazırda rəsmi Kiyevin təkidli ısrarlarına rəğmən, Ukraynanın quruma üzv qəbul edilməsi məsələsi ilə bağlı ciddi fikir ayrılığı müşahidə edilir.

NATO PA qurumun nizamnaməsinə qarşı?

Bugünlərdə NATO Parlament Assambleyasının (PA) plenar iclasında Alyansa üzv ölkələri Ukraynanın tezliklə tamhüquqlu üzvlük əldə etməsini dəstəkləməyə çağıran qətnamə qəbul edilib. “Assambleya alyansa üzv ölkələrin hökumətlərini və parlamentlərini Ukraynanın dövlət almasına və bu ölkənin mümkün qədər tez bir vaxtda NATO-nun 33-cü üzvü olmasına kömək etmək üçün siyasi və praktiki səyləri gücləndirməyə çağırır”, - deyərək sənəddə qeyd olunur.

Qətnamə müəllifləri Ukraynaya hərbi, maliyyə və humanitar yardımın gücləndirilməsinin vacibliyini qeyd edirlər. Xüsusilə, söhbət döyüş sursatı və müasir silah sistemlərinin vaxtında çatdırılmasından gedir. Bundan əlavə, assambleya üzvləri Rusiya və onun müttəfiqlərinə qarşı sanksiyaları gücləndirməyə çağırırlar.

Əslində, NATO PA-nın bəhs olunan məzmununda qətnamə qəbul etmə-

sinin məntiqi başa düşülmür. Çünki alyansın nizamnaməsinə əsasən, müharibə aparan ölkə NATO sıralarına qəbul edilə bilməz. Hazırda Ukrayna Rusiya ilə müharibə vəziyyətindədir

və qarşıdurmanın nə vaxt sonaqlanacağı barədə proqnozlar vermək çətinidir. Sual yaranır: NATO PA qətnaməni qəbul edərkən hansı arqumentləri əsas götürüb və yaxud mövcud reallığı nə üçün dəyərləndirməyib? İndiki kritik dövrdə haqqında bəhs olunan sənədin qəbul edilməsi alyans daxilində həmrəyliyin pozulması, fikir ayrılığının yaşandığı anlamında qəbul edilir. Nə baş verir, NATO PA alyansın fəlsəfəsinə, prinsiplərinə qarşı çıxır?

NATO-da Qərbi parçalayan Ukrayna düynü

Son illərdə Ukrayna məsələsi həm ideoloji-siyasi, həm də praktiki müstəvilərdə kollektiv Qərbi parçalayan ciddi bir amilə çevrilib. Əslində, Ukraynanın alyansa

üzvlük məsələsi yeni bir mövzu deyil. Keçmiş itti-faq dağıldıqdan sonra alyansın şərqə doğru genişlənməsi, o cümlədən də Ukraynanın qurumun sıralarına cəlb edilməsi gündəmə gəlib. Rəsmi Kiyev zaman-zaman Qərb dairələri tərəfindən müxtəlif yollarla NATO-ya tərəf itələnilib, desək, əsl həqiqəti ifadə etmiş olarıq. Qərb dairələ-

rinin NATO-nun şərqə doğru genişlənməsi planlarına Ukraynanı da daxil etməsi, rəsmi Kiyevin bu plana qarşılıq verməsi Rusiyada qırmızı xəttin keçilməsi anlamında qəbul olundu və böyük fəsadlara yol açan müharibə başladı.

Davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi kollektiv Qərbdə parçalanmaya yol açan növbəti amilə çevrilib. Hazırda ayrı-ayrı dövlətlər Rusiyaya qarşı təzyiqlərin və sanksiyaların artırılması çağırışlarından çıxış etsələr

də, buna etiraz edən ölkələrin də sayı az deyil. Həmçinin Ukraynanın NATO-nun üzvlüyünə qəbul edilməsi məsələsində həmrəylik yoxdur, mövqelər haçalanır. Əgər bir vaxtlar ABŞ Ukraynanın NATO-da təmsilçiliyində ısrar edirdisə, D.Trampın qələbəsi fonunda mövqeyindən müəyyən qədər geri çəkilmə kimi görünür. K.Harrisin seçkiqabağı dönmədə Ukraynanın alyansa üzvlüyünü birmənalı şəkildə dəstəkləyən ritorikadan çıxış etməsinə rəğmən, hazırda Bayden administrasiyası rəsmi Kiyevi NATO-ya üzvlük məsələsinin müzakirələri üçün deyil, sadəcə danışıqlar aparılması naminə dövlət almasının mümkünlüyündən çıxış edir. Görünür, Ağ Evdə Ukraynanın yaxın perspektivdə NATO-nun sıralarına qoşulması perspektivi-

dan başqa yeni qərara ehtiyac yoxdur. Hesab edirik ki, müharibə vəziyyətində olan bir ölkənin NATO-ya üzv ola bilməyəcəyini açıq şəkildə bildirmək çox vacibdir, bunu hamı bilir, bu məsələdə heç bir fikir ayrılığı yoxdur”, - deyərək Almaniya hökumətinin başçısı bildirib.

Bütövlükdə, NATO üzvü olan yeddi ölkə Ukraynanın alyansa dövlət edilməsinin əleyhinədir. “Politico” nəşrinin yazdığına görə, Almaniya və ABŞ Zelenşkinin ölkəsinin dərhal NATO-ya üzv olmaq çağırışına cavab verməyə gəcikən ən böyük dövlətlər sırasındadır. Macarıstan və Slovakiya da müqavimət göstərir. Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban Aİ-nin Ukraynanı silahlandırmaq üçün ayrılan vəsaitlərini bloklayıb və Kiyevə yardım göstərmək üçün NATO proqramından çıxıb. Öz növbəsində, Slovakiya prezidenti Robert Fitso bu ya-

Davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi kollektiv Qərbdə parçalanmaya yol açan növbəti amilə çevrilib. Hazırda ayrı-ayrı dövlətlər Rusiyaya qarşı təzyiqlərin və sanksiyaların artırılması çağırışlarından çıxış etsələr də, buna etiraz edən ölkələrin də sayı az deyil. Həmçinin Ukraynanın NATO-nun üzvlüyünə qəbul edilməsi məsələsində həmrəylik yoxdur, mövqelər haçalanır

nin mümkün olmadığı reallığı qəbul edilir.

“Hazırda Ukraynanın NATO-ya qəbulu ilə bağlı qərar qəbul etməyə ehtiyac yoxdur”. Bu fikri isə Almaniya kansleri Olaf Şolts ZDF televiziya-sına müsahibəsində ifadə edib. “Biz Vaşinqtonda və Vilyusdə qərar qəbul etdik və perspektivi təsvir etdik, lakin mən hesab edirəm ki, indi bu qərar-

xınlarda “Ukraynanın NATO-ya daxil edilməsinin Üçüncü dünya müharibəsi üçün əsas toqnaşma olacağı” xəbərdarlığını edib və bununla “heç vaxt razılaşmayacağı” deyib. Həmçinin Belçika, Sloveniya və İspaniya da Ukraynanın bloka üzvlüyə dövlət edilməsinə razı deyillər.

Mübariz ABDULLAYEV

Ermənistanı Polşaya sevdiren “səbəblər”

Sirr deyil ki, Qərbin “Şərq planları” Ukraynada “daşa dəydi”. Bir sıra ölkələrin əli ilə keçmiş post-sovetdə özünün təsir dairəsini yaradacağını düşünən Qərbin “ıldırım sürətli” layihələri heç də güman edildiyi şəkildə reallaşmadı. Şərqə doğru genişlənməklə özünün təkqütblü dünya ideyasını həyata keçirəcəyini düşünən Bayden administ-

Dudanın İrəvan “monoloqu”, Paşinyanın seçimi...

riasiyası və onun “müttəfiqləri” ayrı-ayrı ölkələri bu planda “piyada” şəklində istifadə edir - məhz bu “piyadaların” əli ilə təbliğat kampaniyası qurur, yeni situasiya yaratmağa çalışır, başından böyük vədlər verir və qarşısında kimin də

bu vədlərə inandırmağa çalışır.

Məsələn, vaxtilə Fransanın əli ilə Ermənistan aktiv “qərbyönlümlü oyun”lara cəlb edilirdi. Hətta Paris İrəvanı 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonrakı reallıqları “dəyişəcəyinə”, Qa-

rabağdakı separatçı xuntanı “yaşadacağına” belə söz vermişdi. Bunun uğrunda nələrdə edilmirdi - qondarma qətnamələr qəbul olunur, BMT TŞ-yə müraciətlər ünvanlanır, hətta Azərbaycana qarşı “sanksiya hədəsi” belə səsləndiri-

lirdi. Nəticə necə oldu - Makron hakimiyyəti özünü bütün dünyada biabır etdi, kolonialist siyasəti iflasa uğradı, hətta özünə müttəfiq bildiyi dövlətlər belə onu BMT masasında tərk buraxdı. Yalanın, qərəzin və işğalçının yanında yer almağın ən böyük nümunəsi siyasi iflasın eşiğinde dayanan Makron hakimiyyətidir, deyərək bilirik...

Qərbin planları batır...

XXI əsrin ikinci onilliyinin başlanğıcından etibarən Mərkəzi Avropada yeni “nizam” qurmağa çalışan Qərbin bütün planları 2022-ci ildə “tormozlandı” - Rusiyanın önə sürdüyü qırmızı xətləri tapdayan Qərb iki ildən artıqdır ki, davam edən müharibənin başlanmasına səbəb oldu. Qərbin Ukrayna planlarına nəzər yetirənlər görmərik:

- Yalançı vədlər;
- Boş illüziyalar;
- Sülhdən yayındırılmaq üçün silah-sursat təminatı;

Fransanın Cənubi Qafqaz məğlubiyyətindən sonra Qərb bu “iş” bir başqa ölkələrə “tapşırıb”. Yunanistan və Polşa bu mənada seçilir. Afina Ermənistanla silah göndərməyə hazırlaşır, Varşava isə “siyasi instruktajaçı” kimi İrəvanla əlaqələrə yeni “yönverici” seçilir

-Müharibəni qızışdırmaq üçün fərqli vasitələr. Bu məsələdə xüsusilə, bəzi dövlətlərin “canfəşanlılığına” rast gəlinir - məsələn, Polşa kimi. Ukraynada baş verənlərin sonlanmaması, sülh üçün zəminin yaranması yerinə, Varşava radikal addımları və münasirəti ilə bəti ilə yadda qalır. Bu isə, Kiyevə yaxşılıqdan daha çox pislik etmək assosiasiyası yaradır.

daşlıqdan” ibarətdir. Aİ-Ermənistan iqtisadi əlaqələrində Polşanın payına gəldikdə isə, Varşavanın bu çərçivədə payı mikroskoplara belə görünməyəcək

Paşinyan anlayır ki, o sadəcə Aİ-nin maraqlarının həyata keçməsində istifadə olunan alətdir - Duda da bu aləti əldə etməyə çalışanların ən yaxşı halda “elçisidir”

səviyyədədir. Varşava nə qədər “can yandırsa da” Ermənistanın Aİ ilə ticarətində əsas tərəfdaşı Fransadır.

Layiq olmayan tərif...

Fransanın Cənubi Qafqaz məğlubiyyətindən sonra deyəsən Qərb bu “iş” bir başqa ölkələrə “tapşırıb”. Yunanistan və Polşa bu mənada seçilir. Afina Ermənistanla silah göndərməyə hazırlaşır, Varşava isə “siyasi instruktajaçı” kimi İrəvanla əlaqələrə yeni “yönverici” seçilir. Bu məqama təsadüfən toxunmadıq - Polşa prezidenti Andrey Dudanın Ermənistanla rəsmi səfəri zamanı dilə gətirdiyi məqamlara nəzər saldıqda, bu fakt bütün çağır-

ları idlə üzə çıxır. Prezident Duda er-

Polşa və Ermənistan arasındakı ticari dövriyyə Avropa İttifaqının Ermənistanla ümumi iqtisadi əlaqələri kontekstində cüzi bir yer tutur - Polşa Ermənistanın əsas ticarət tərəfdaşları arasında yer almır. Onların “əlaqəsi” yalnız epizodik kənd təsərrüfatı sahəsi və tikinti materialları üzrə “əməkdaşlıqdan” ibarətdir

monistanlı həmkarı Vaaqn Xaçaturyan ilə birgə mətbuat konfransında Polşanın yaxın zamanda Avropa İttifaqı Şurasına sədrlik edəcəyini əsas götürməklə, bu müddətdə Ermənistanın Avropa ailəsinə yaxınlaşması məsələsinə xüsusi önəm verəcəyini deyib: “Ermənistanın Avropa İttifaqına inteqrasiyası Polşa üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Biz Ermənistanın Avropa ailəsinə daha da yaxınlaşmasını dəstəkləyirik”.

Ermənistanla bir addım da yaxın olmayan, real mənzərəni əks etdirməyən “təriflər” səsləndirən Dudanın bu addımı isə birmənalı qarşılanma bilər.

Ermənistan Aİ-yə niyə lazımdır?

Bu fakt özü artıq şərhə ehtiyac qoymur.

Ermənistanın ikili oynaması ilk hadisə deyil - İrəvan çox hallarda bütün qütblərin çətirə altına girməyə hazır vəziyyətdədir. Amma Paşinyan anlayır ki, onları Aİ-də heç də “dörd gözle” gözləyən yoxdur. Axı, Aİ hansı iqtisadi göstəricisinə görə Ermənistanı sərhəddən içəri buraxmalıdır? Və ya hansı siyasi qabiliyyətinə görə İrəvan Aİ-yə tərəf yol almalıdır? Paşinyan anlayır ki, o sadəcə Aİ-nin maraqlarının həyata keçməsində istifadə olunan alətdir - Duda da bu aləti əldə etməyə çalışanların ən yaxşı halda “elçisidir”...

P.SADAYOĞLU

Faktlar nə deyir?

Birincisi, Ermənistanı Avropada “zumə - qavalla” heç kim gözləmir. Dudanın yalançı dəstək bəyanatının hər hansı bir real əsası yoxdur. Ermənistan nə siyasi, nə də iqtisadi baxımdan Aİ üçün prioritet deyil. Hətta bir az da dəqiqləşdirsək, Ermənistan heç Polşa üçün də mühüm bir əhəmiyyət daşıyır. Faktlara nəzər salsaq, görürük ki, Polşa və Ermənistan arasındakı ticari dövriyyə Avropa İttifaqının Ermənistanla ümumi iqtisadi əlaqələri kontekstində cüzi bir yer tutur - Polşa Ermənistanın əsas ticarət tərəfdaşları arasında yer almır. Onların “əlaqəsi” yalnız epizodik kənd təsərrüfatı sahəsi və tikinti materialları üzrə “əmək-

ləri ilə əməkdaşlıqları olsa da, bu ölkə rəsmən Avrasiya İqtisadi İttifaqının (Aİİ) üzvüdür. Hətta dekabrın 25-də keçiriləcək Aİİ sammiti Ermənistanın XAHİŞİ İLƏ (fərqləndirmə ilə verməyimizə səbəb var-P.S.) Sankt-Peterburqda keçiriləcək. Nikol Paşinyan Aİİ sammitinə məhz Rusiya torpağında “sədrlik edəcək”.

Qadına qarşı zorakılıq heç də əxlaq(sız)la bağlı deyil

“Gender Əsaslı Zorakılığa Qarşı 16 Günlük Fəallıq” kampaniyası gender əsaslı olsa da məişət zəminində, ailələrdə, şəxsi münasibətlərdə qadınlara qarşı törədilən şiddətlər, zorakılığın müxtəlif formalarında təzahür edən təzyiqlər, ayrıseçkiliklər və hətta qətlilər az deyil

Əlahəzrət faktıdır ki, müasir həyatımızda dünyanın hər yerində qadına zorakılıq halları təəssüf ki, bitmir, tükənmir. İllərdir gerçəkləşən “Gender Əsaslı Zorakılığa Qarşı 16 Günlük Fəallıq” kampaniyası gender əsaslı olsa da məişət zəminində, ailələrdə, şəxsi münasibətlərdə qadınlara qarşı törədilən şiddətlər, zorakılığın müxtəlif formalarında təzahür edən təzyiqlər, ayrıseçkiliklər və hətta qətlilər az deyil. Təəssüf ki, bu qəbildən baş verən digər cinayət hadisələrinə də tez-tez rast gəlirik. Xüsusilə son illər ailə-məişət və şəxsi münasibətlər zəminlərində qeydə alınan xoşagəlməz hadisələrin şahidi oluruq. Bir çox hallarda isə bu hadisələrin “əxlaqsızlıq”la əlaqələndirilməsi diqqət çəkir. Bu hal istisna deyil. Lakin müşahidələrə və statistikaya əsaslanaraq görərik ki, qadınlara qarşı zorakılıq heç də həmişə əxlaqla bağlı deyil. Bu yerdə Frida Kahlonun sözləri yada düşür: “Əxlaq və namus deyincə sadəcə qadından danışan hər kəs əxlaqsız və namussuzdur”. Frida Kahlo haqlıdır, haqlı deyil, bu, başqa mövzudur. Lakin idrak etmək lazımdır ki, əxlaqi keyfiyyətləri kişi və ya qadınlıqdan asılı olumayaraq hər kəs dəşiməyə borcudur. Çünki əxlaq bir dəyərdir və dəyər İNSAN olan hər kəsə məxsusdur. AXI İNSAN ən ali varlıqdır. Belə isə, əxlaq etiketləri nəyə görə cinsi ayrıseçkiliyə bölünməlidir? Əxlaq cins məsələsi deyil, əxlaq mənəviyyatdır, mənəvi irsdir, o görmür, içdədir, insanın iç dünyasıdır. İcini-icə dünyanı təmiz saxlamaq Yaradanın bizə əmanəti, bizim isə sözlə ifadə edə bilməyəcəyimiz borcumuz deyilmi? Bir anlıq xatırlamağa çalışaq: birinə mədi borcumuz olanda özümüzlə necə hiss edirik? Təbii ki, o borcu maksimum tezliklə ödəməyə çalışırıq, ödəyə bilməyəndə isə utanıq, mənəvi üzüntüyə uğrayırıq, xəcalət çəkirik və s. Bəs mənəvi dünyamızı, mənəvi borcumuzu nədən unuduruq? Yaradılışdan bizə (qadın-kişi, fərq etməz) verilən

Motanət Ağamirli
Əməkdar jurnalist

əmanətə (insanı insan edən dəyərlərə) sahib çıxmıyanda, onu qorumayanda özümüzlə necə hiss edirik? Daxili aləminizin çirkəndiyinin fərqinə varırıq? Yoxsa bu məsuliyyəti başqasının üzərinə atmağa çalışırıq? Özüni, daxili aləmini - Yaradannı, ailəsini, doğmalarını, yaxın və uzaq çevrəsini, ölkəsini, dövlətini, millətini düşünməyin, təəssübünü çəkməyin cinsi varmı sizcə? O zaman dünya gündəmindən düşməyən bu yanlış yanaşmanın, qərəzin səbəbi nədir? Bu ayrıseçkiliyə əsas verən amillər: ədalətsizlikdirmi, ayrıseçkilikdirmi? Yoxsa cəhalət və ya cahillikdir? Məhdud dünya görüşümü, savadsızlığımı, qorxaqlığımı? Suallar o qədər çox ki...

Hər kəs ailəsinin, valideyininin, daşdığı şəxərinin qarşısında, vətəndaş kimi dövlətinin, qanunun qarşısında, ruhani tərəfdən yanaşıqda isə dünya, kainat qarşısında (yazılan və yazılmayan) məsuliyyət daşıyır. İnsan oğlu mənəviyyatını qoruya bilməzsə, sadalanan məsuliyyəti dərk etməzsə, təəssübkeşlik hissindən uzaq düşərsə qadına qarşı zorakılığa, şiddətə necə son qoyulur?

...Zərərdəndir ki, 1991-ci ildən bəri hər il “Gender Əsaslı Zorakılığa Qarşı 16 Günlük Fəallıq” adı altında global kampaniya həyata keçirilir. Qadınlara və qızlara qarşı zorakılığa son qoymağa çağıran bu kampaniya hər il eyni vaxtda 25 noyabr - 10 dekabr tarixlərində qadına qarşı zorakılığın dünyanın diqqətində saxlayır. Ötən illər ərzində kampaniyaya 187 ölkədən 6 mindən çox dövlət və qeyri-dövlət qurumları qoşulub. Bu, dünyanın sivil, aydın vətəndaş cəmiyyətinin çalışması, cəhdi, istəyi, tələbidir. Bəli bu, vətəndaş cəmiyyətinin qadınlara zorakılıq kimi qorxunc problemin həlli yolunda daxili və xarici dünyamıza töhfə vermək uğrunda müdaxiləsidir. Artıq illərdir ki, Azərbaycan da dünyanın bir parçası olaraq “Gender Əsaslı Zorakılığa Qarşı 16 Günlük Fəallıq” kampaniyasına start verib. Hər il eyni tarixdə “Qadınlara və qızlara qarşı zorakılığa son qoyaq” şüarı altında bütün ölkə ərazisində tədbirlərin keçirilməsi, mövzu ilə bağlı xüsusilə böyüyən gənc nəslin maarifləndirilməsi tədqirəlayıqdır.

NATO əsgərləri Rusiyada vuruldu...

Yayılan xəbərlərə görə, NATO ge- yimində olan bir neçə hərbiçisi rusiyalı

hərbiçilər tərəfindən vurulub. RİA Novosti bununla bağlı məlumat yayıb.

Qlobal müharibə yaxınlaşır...

NATO müharibə deyir, Rusiya isə təmkinlə susur...

Ukraynanın ABŞ-ın icazəsi və “ATACMS” raketləri ilə Bryanska hücumu müharibənin gedişini daha da intensivləşdirdi. Bu hücumlara cavab olaraq Rusiyanın Dneprdəki sənaye müəssisəsinə “Oreşnik” ballistik ra-

keti ilə zərbə endirməsi, nüvə doktrinasi- nı yeniləməsi müharibənin global müstəviyə keçid təhlükəsi formalaşdırır. Artıq Avropanın bəzi dövlətlərinin də Kiyevə onların silahlarından istifadə etməklə hücumu başlamaşına

razılıq verməsi münaqişənin mahiyyəti qədər coğrafiyasına, sərhədlərinə də təsir göstərə bilər. Hətta hərbi ekspertlər baş verənləri NATO-nun aktiv şəkildə müharibəyə qoşulması kimi izah edir.

NATO-da “hücum” mesajı...

Bu da səbəbsiz deyil. NATO cəbhə- sindən yayılan xəbərlər bu mənada perspektivin heç də xoş olmadığını göstərir. Blokun hərbi komitəsinin rəhbəri, admiral Rob Bauer Brüsseldə keçirdiyi mətbuat konfransında NATO-nu münə- qişə vəziyyətində Rusiyaya qarşı qabaqlayıcı zərbələr endirməyə çağırıb. Bauer deyib ki, alyans ölkələri ilə silah- lı münaqişə baş verəcəyi təqdirdə, Ru- siya ərazisinə qabaq- layıcı yüksək dəqiqlik- likli zərbələr” endirilməsi müzakirə edilməlidir. O, NATO-nun müdafiə al- yansı kimi mahiyyə- tinə münasibətini də- yışməsinə müsbət ad- landırıb. O, “oturub hücum gözləmək” əvəzinə, vaxtında ca- vab verilməsinə tərə- dar olduğunu deyib. “Gözləmək yox, Ru- siyanın hücumuna

qarşılıq olaraq buraxılış qurğula- rını vurmaq daha ağıllı hərəkət- dir. Bizə hücum etmək üçün isti- fadə olunan sistemləri sıradan çıxaracaq dəqiq zərbələrin kombinasiyası işlən- məlidir və biz ilk növbədə zərbə endir- məliyik”, - deyər komitə rəhbəri bildi- rib. Bauerin sözlərinə görə, NATO ha- zırkı vəziyyətdə tükənmiş silah ehtiyat- larını yenidən doldurmaq, hava hücu- mundan müdafiə və dəqiq zərbə sistem- lərinə sərmayə qoymalıdır.

Rusiya döyüşmək istəmir...

Vurğulanmalıdır ki, Rusiya tərəfi dəfələrlə NATO ilə döyüşmək planla- rının olmadığını bildirib. Prezident Vla- dimir Putin şəxsən alyansla toqquşmaq istəmədiyindən danışıb - o bildirib ki, Rusiyanın NATO ölkələri ilə döyüş-mək üçün nə bir səbəbi, nə geosiyasi, nə iqtisadi, nə siyasi marağı yoxdur.

Rusiyanın nüvə doktrinasını ye- niləməsinə gəl- dikdə isə, Kreml bu addımı da Co Baydenin Ukray- nanın Rusiyanın dərinliklərinə zərbə endirmək üçün uzaqmən- zilli silahlardan istifadə etmə- icazəsindən son- ra atıb.

Qlobal müharibə kimə sərf edir?

Qərbi siyasi ekspertlər indiki hal- da, NATO-nun Rusiya ilə açıq döyüş- girmə perspektivinin pozitiv nəticələr

təmasını istisna edir. Bildirilir ki, NATO- nun Rusiya ilə açıq müharibəyə gir- məsi üçün BMT TŞ üzvü olan ölkələ- rin əksəriyyətinin razılığı, ən azı ney- trallığını qoruma- sı ilə bağlı rəyi olmalıdır. Bunun olmadığını təqdirdə NATO-nun Rusi- yaya açıq döyüş “təklifi” Qərb üçün müsbət heç nə deyil... Bu gün dünya iqtisadi- yatının və hərbi gücünün mühüm his- səsini təşkil edən “qarşı tərəf” NATO üçün asan hədəf deyil...

S.İSMAYILZADƏ

NATO-nun Rusiya ilə açıq müharibəyə girməsi üçün BMT TŞ üzvü olan ölkələrin əksəriyyətinin razılığı, ən azı neytrallığını qoruması ilə bağlı rəyi olmalıdır. Bunun olmadığı təqdirdə NATO-nun Rusiyaya açıq döyüş “təklifi” Qərb üçün müsbət heç nə vəd etmir

vəd etməyəcəyindən şübhələnirlər. Xüsusilə, bəzi Qərbi Avropa dövlət- lərinin, eləcə də ABŞ-ın müttəfiq ölkə- lərinin Rusiya ilə münasibətlərində yeni ştrixlərin yaranması, əlaqələrin bərpası yönündə mesajların səslən-

Ağ Evin növbəti məxfi Ukrayna planı

Bayden gizli şəkildə Konqresdən Kiyev üçün əlavə 24 milyard dollar vəsait istəyib

Artıq 1010-cu gününə yaxınlaşan Rusiya-Ukrayna müharibəsi iki ölkə arasında qarşıdurma səviyyəsindən çıxaraq çoxtərəfli müharibə səciyyəsi alıb. Səhədə iki qonşu ölkə üz-üzə gəlsə də, kollektiv Qərbi təmsil edən ayrı-ayrı dövlətlərin də müharibədə bu və ya digər formada iştirakı ortadadır. Müharibə tərəfi olan Ukraynanı dəstəkləyən ölkələr sırasında ABŞ xüsusi fəallıq ilə seçilir.

Konqresə ünvanlanan gizli sorğu

Bu günlərdə Ağ Evdə prezidentlik dönməni başa vurmağa hazırlaşan C.Baydenin Ukrayna müharibəsi ilə bağlı növbəti məxfi planı üzə çıxıb. Belə ki, o, gizli şəkildə Konqresdən Kiyev üçün əlavə 24 milyard dollar vəsait istəyib, məsələyə dekabrda baxıla bilər.

Baydenin gizli planını “Politico” nəşri fəş edib. Nəşr bu bərədə əldə

etdiyi sənə- də istinadən məlumat yayıb. “ABŞ prezidenti Bayden Konqre- sə Ukrayna- ya yardım üçün əlavə 24 milyard dollar ayrıl- ması və artıq Kiyevə təhvil veril- ən silahlal- rın müqabi- lində Ame- rika ordusunun silah ehtiyatlarının artırıl- ması üçün gizli sorğu göndərib. Konqres müdaxiləti bazar ertəsi qəbul edib. Müdaxiləti görə, Bayden admin- istrasiyası Amerika ehtiyatlarını artır- maq üçün 16 milyard dollar ayırmağı və daha 8 milyard dolların Ukraynaya Təhlükəsizliyə Yardım Təşəbbüsü

proqramı vasitəsilə təsdiq edilməsini təklif edib”, - deyər nəşr bildirib.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl də prezident Baydenin Ukrayna ilə bağlı gizli planı aşkarlanmışdı. Söhbət Ağ Evin Ukrayna münaqişəsi ilə bağlı strategiyasına dair Konqresə təqdim olunan məxfi hesabatından gedir. Həmin hesabatla bağlı məlumatları “Reuters” öz mənbələrinə istinadən

Ağ Ev niyə məxfiliyə üstünlük verir?

Ağ Evin Ukrayna münaqişəsi ilə bağlı strategiyasına dair hesabatının və Baydenin Konqresə son müraciətinin ic- timaiyyətdən gizli saxlanılması suallar yaradır. Ağ Ev niyə məxfiliyə üstünlük verir? Analitiklər Bayden administrasi- yasının ehtiyatlı davranmasının əsas səbəbini cəmiyyətin məlum məsələyə mənfi münasibət bəsləməsi ilə bağlı ol- duğunu bildirirlər. Bu gün ABŞ-da bir sıra sahələrdə problemlər yaşanır. O cümlədən inflyasiya artıb, istehlak mallarının qiymətləri kifayət qədər yüksəkdir.

Bütövlükdə, Bayden administrasiyasının Ru- siya-Ukrayna müharibə- si ilə bağlı atdığı son addımlar birmənalı qarşılanmır. Məlumdur ki, bir neçə gün bundan əvvəl Bayden ilk dəfə Uk- raynanın Birləşmiş Ştat- ların ATACMS uzaq-

İqtisadiyyatda yaranan çətinliklər, miq- rantların ölkəyə nəzarətsiz axını, yük- sək vergilər, izafi xərclərin getdikcə art- ması ölkə vətəndaşlarının yaşayışına mənfi təsir göstərir. Xarici borcun pik həddə yüksəlməsi ölkəni defolt təhlükə- si ilə üz-üzə qoyub. Belə bir şəraitdə Bayden administrasiyasının Ukraynaya səxavətlə pul ayırması, dəyəri milyard- larla ölçülən hərbi texnika göndərməsi, büdcə kəsirinin aradan qaldırılması məqsədilə rəsmi Kiyevə dəstək verməsi ABŞ daxilində ciddi narazılıqlar yaradır. İnsan- lar sual edirlər: Vəsaitlər

nırdı və Rusiya ilə açıq konfrontasiyaya girməkdən çəkinirdi. Uzaqmənzilli ATACMS raketləri ilə Rusiyanın də- rinliklərinə zərbələr endiril- məsinə icazə verilməsi isə Ru- siya-Ukrayna müharibəsində artıq key- fiyyətə yeni bir mərhələdir. Bu qərar müharibənin uzanmasına, genişlənmə-

nə üçün milli ehtiyacların qarşılanması- na deyil, xarici ölkələrə yönəldilir?

Həmçinin ABŞ-nin dünyada getdik- cə daha çox dərəcədə “müharibə dövlə- ti” kimi tanınması sırası vətəndaşlarda ciddi narahatlıq doğurur. Ölkənin “de- mokratiya rəmzi” imicinin “müharibə dövləti” imici ilə əvəzlənməsi nəhəng dövlətləri ilə qürur duyan insanlarda kə- dərlə təəssüratlar oyadır. İnsanların qə- naəti belədir ki, ayrılan vəsaitlər bəzi regionlarda müharibələrin uzanmasına, digər regionlarda isə yeni müharibə ocaqlarının alovlanmasına səbəb olur və bu, bəşəriyyətin gələcəyini təhlükə altına qoyur. ABŞ dünya tarixində belə bədheybət rol almaqdan çəkinməlidir.

Bayden administrasiyası müharibənin miqyasını genişləndirməklə xələfi Tramp üçün pis miras qoyur

atılan “Oreşnik” ballistik raketini ilə Ukraynanın Dnepropetrovsk şəhərində- ki Yujmas zavodu vurulub.

Ortamanzilli ballistik raketlə- rin zərbələri dəqiq olub. Kadr- larda döyüş başlıqlarından çıxan alov- lu izlərin yüksək sürətlə şaquli olaraq aşağı düşdüyü izlənilir. Rusiyanın ra- ket ehtiyatları kifayət qədər çoxdur. Beləliklə, müharibənin orta və uzaqmənzilli raketlərlə hədəflərin vurulması kimi təhlükəli mərhələsi başlayıb. Belə çıxır ki, Bayden admin- istrasiyası müharibənin miqyasını ge- nişləndirməklə xələfi Tramp üçün pis miras qoyur.

Mübarizə FEYİZLİ

Bayden administrasiyasının öz xələfinə pis mirası

mənzilli raketləri ilə Rusiya ərazisinə zərbələr endirməsinə icazə verib. Bu- nun ardınca bəzi Avropa ölkələri də oxşar addımlar atdılar.

ABŞ son vaxtlardək Ukraynaya güclü dəstək versə də, ehtiyatlı davra-

sınə və daha ağır fəsadlarla nəticələn- məsinə yol açıb. Artıq Ukrayna bəhs olunan silahlardan istifadə edib. Nəticə isə üzücüdür. Rusiyanın ərazisinin ATACMS raketləri ilə atəşə tutulması- na cavabı sort olub. Belə ki, Rusiyanın

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərtelekom” MMC ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Fədakarlıq, mehribanlıq, sevgi....

Psixoloq Aytən Ələkbərova “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, mərhəmət hissinin insana və ətrafındakılara faydası tərəziyə qoyulmayacaq qədər dəyərlidir. Onun sözlərinə görə, mərhəmət vicdanı rahatladan, bizi insan olmaqdan uzaqlaşdırmayan və sağlam mənəviyyatlı edən vasitədir: “Yaşadığımız dilemmalardan, gördüyümüz çətinliklərdən, qarşılaşdığımız problemlərdən, çiyinizdəki yüklərdən ancaq mərhəmətlə xilas ola bilərik. Mərhəmət hissi bir az da mehribanlıqla müqayisə edə bilərik. Mərhəmət xeyirxahlıqdır, mehribanlıqdır, sevgidir. Bu, şəxsi maraq və

xeyir güdmədən başqa insanı başa düş-

“Sosial şəbəkələr həyatımıza bu qədər pərçimləndikdən sonra dələduzluq, aldatma, yalan da onlayn müstəviyə keçdi. İnsanların mərhəmətindən, inamından və etibarından sui-istifadə edən fırıl-dağçıların sayı getdikcə artdı. Bəzi insanlar rəqəmsal dünyanı gəlir mənbəyinə çevirdilər. Yalan paylaşımrlarla insanların mərhəmətindən istifadə edib pul tələb edən bu adamlar insan ləyaqətinin nə qədər alçala biləcəyini göstərdilər. Beləliklə, bəzən onların kölgəsində qalan, həqiqətən ehtiyacı, xəstəsi olan insanlara inamımız zamanla yox oldu”

mək istəyidir, bir növ fədakarlıqdır”.

Mərhəmət hissi bu gün dünyada yaşanan bütün sosial və psixoloji ünsiyyət problemlərinin əsas həllidir. Bu duyğu yüksək olan insanların yaşadığı cəmiyyət ilk növbədə sevgisizlik problemini aradan qaldırır, insanlar ünsiyyətin ən ali formasınadək yüksəlirlər. Mərhəmətlə yığırlan cəmiyyət kin, ədalətsizlik və neqativlə yüklənmir. Dünya şöhrətli müəffəklərin, yazıçıların fikrincə, mərhəmət hissi ən ali insani hissdır. Empatiya hissi ilə yaxın mənə daşıyan mərhəmət hissi başqasının ağrısını üreyində hiss etmək mənasında da işlə-

Ən ali hisslərdən biri...

Mərhəmətlə yığırlan cəmiyyətlər!

Ümumdünya Mərhəmət Günüdür

nir. Bəzən mərhəmət hissinə empatiya, rəğbət, şəfqət, bağışlama, fədakarlıq kimi hisslərlə eyniləşdirirlər. Lakin mərhəmət hissi qloballaşan dünyada hər gün bir az da yalnızlaşan insanlığın daha çox ehtiyacı olan duyğudur.

Yeri gəlmişkən, noyabrın 28-i Ümumdünya Mərhəmət Günü və ya Ümumdünya Şəfqət Günü kimi qeyd olunur. Bu günün bayram kimi qeyd olunmasının təşəbbüskarı - hind şairi, jurnalist və ictimai xadim Pritiş Nandi sayılır.

Günün keçirilməsində məqsəd hər hansı bir canlıya - insanlara, heyvanlara, bitkilərə zorakılıq etməkdir. İlk dəfə Mərhəmət Günü 2012-ci ildə Hindistanın Mumbay şəhərində müxtəlif ölkələrin fəalları iştirakı ilə keçirilib. O vaxtdan bəri Ümumdünya Mərhəmət Günü hər il keçirilir və bu gün mərhəmət prinsiplərinin tərəfdarları dünya əhalisini Sülhə, Sevgiyə və Qarşılıqlı Anlaşmaya çağırır.

Heyvanlara qarşı amansızlıq edən uşaqlar

Psixoloq qeyd edib ki, uşaqlara kiçik yaşlardan mərhəmət duyğusunu öyrətmək çox vacibdir, çünki mərhəmət hissinə tanınmadan böyüyən uşaqlar az deyil: “Bunu küçədəki canlılara zərər verən uşaqları gördükcə anlamaq olur. Uşaqlar bəzən heyvanlara qarşı amansız ola, onu daşla vura və qısnaya bilərlər. Bəzən itin qulaqlarını, quyuğunu kəsən, quşların qanadını qoparan uşaqları da görürük. Heyvana mərhəmət hissi olmayan insanın insanlara da mərhəməti olmayacaq”.

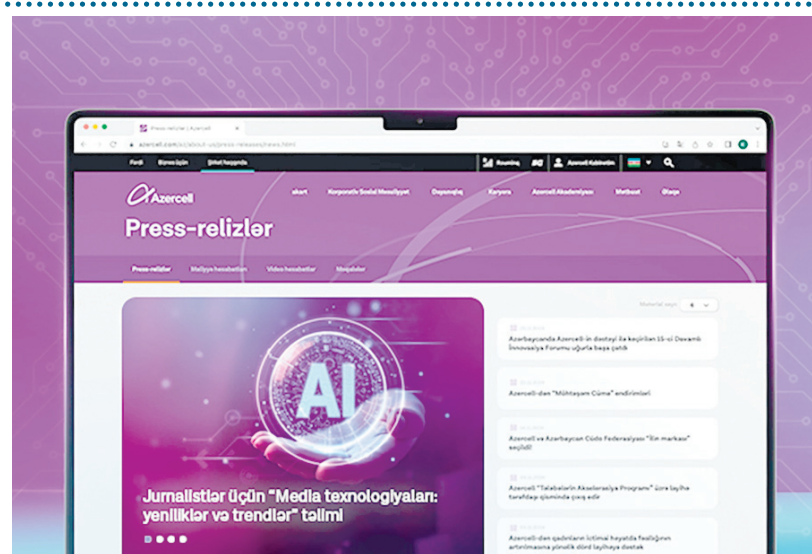
məyinin əsas səbəblərindən biri virtual platformalardır:

Virtual platformaların mərhəmət hissinin itirilməsində rolu

Psixoloqun fikrincə, insanların mərhəmət hissinə itir-

“Sosial şəbəkələr həyatımıza bu qədər pərçimləndikdən sonra dələduzluq, aldatma, yalan da onlayn müstəviyə keçdi. İnsanların mərhəmətindən, inamından və etibarından sui-istifadə edən fırıl-dağçıların sayı getdikcə artdı. Bəzi insanlar rəqəmsal dünyanı gəlir mənbəyinə çevirdilər. Yalan paylaşımrlarla insanların mərhəmətindən istifadə edib pul tələb edən bu adamlar insan ləyaqətinin nə qədər alçala biləcəyini göstərdilər. Beləliklə, bəzən onların kölgəsində qalan, həqiqətən ehtiyacı, xəstəsi olan insanlara inamımız zamanla yox oldu”.

Yeganə BAYRAMOVA

“Azercell” media nümayəndələri üçün “Media texnologiyaları: yeniliklər və trendlər” adlı təlim təşkil edəcək

Lider mobil operator milli mətbuatın inkişafına töhfə verməyə davam edir

“Azercell Telekom” MMC jurnalistikanın inkişafına, mətbuat nümayəndələrinin peşəkar bacarıqlarının artırılmasına yönəlmiş təşəbbüslərini davam etdirir. Lider mobil operator 6 dekabr rabitə və informasiya texnologiyaları işçilərinin peşə bayramında bu sahə üzrə yazan jurnalistlər üçün xüsusi təlim təşkil edəcək. Beynəlxalq təlim mərkəzi tərəfindən “Media texnologiyaları: yeniliklər və trendlər” mövzusunda həyata keçiriləcək təlim jurnalistlərə yeni media tendensiyaları və qabaqcıl texnologiyalar haqqında biliklərini dərinləşdirmək imkanı verəcək.

Təlimdə iştirak etmək istəyən jurnalistlərdən <https://forms.office.com/r/g1VyFRzqvD> səhifəsindən qeydiyyatdan keçmək xahiş olunur. Çap və elektron kütləvi in-

formasiya vasitələrində ön azı bir il iş təcrübəsinə malik media nümayəndələri müvafiq anketi dolduraq şəxsi məlumatları ilə yanaşı, son 6 ay ərzində (25.11.2014 tarixinə kimi) texnologiya, innovasiya, rəqəmsal inkişaf mövzularında dərc etdikləri məqalələrini/yazılarını da təqdim etməlidirlər.

Müraciətlər Mətbuat Şurasının üzvü daxil olmaqla, bu sahənin ekspertlərindən ibarət münisiflər heyəti tərəfindən dəyərləndiriləcək. Bütün kriteriyalara uyğun gələn jurnalistlərə təlimdə iştirak üçün xüsusi dəvətnamə göndəriləcək.

Son müraciət tarixi: 01.12.2024 “Azercell”-in təşəbbüsləri və qarşıdan gələn tədbirlər haqqında ətraflı məlumat üçün <https://www.azercell.com/az/> saytına daxil ola bilərsiniz.

Sakit okeanda “Böyük tullantı ləkəsi” genişlənir

“Cleanup Ocean” təşkilatının uzunmüddətli müşahidələri göstərib ki, bölgədə plastik parçaların kütləsi 2015-ci ildə hər kvadratkilometrə 2,9 kiloqramdan 2022-ci ildə 14,2 kiloqrama qədər artıb. Eyni dövrdə incə hissəciklərin sayı hər kvadratkilometrə 1 milyondan 10 milyona çatıb. Mikroplastiklərin (0,5-5 millimetr ölçülü hissəciklər), eləcə də orta və böyük plastik fraqmentlərinin böyüməsi xüsusilə nəzərə çarpır; onların sayı müvafiq olaraq 7 və 2,25 dəfə artıb.

AZƏRTAC xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, Niderland ekoloqları Sakit okeanda “Böyük tullantı ləkəsi” ərazisində plastik parçaların sayının kəskin artdığını bildiriblər. Son yeddi ildə bu regionda plastiklərin həcmi təxminən beş dəfə artıb. “Environmental Research Letters” elmi jurnalında dərc edilən araşdırma göstərir ki, yeni tullantıların təx-

minən 74-96 faizi okean axınları vasitəsilə dünya okeanlarının digər hissələrindən axır.

Alimlərin fikrincə, hər il təxminən 300 milyon ton plastik Dünya okeanına daxil olur ki, onların da əksəriyyəti praktiki olaraq parçalanmır və onilliklər ərzində saxlanılır. Zaman keçdikcə bu tullantılar şimalda 35 və 42-ci enliklər arasında yerləşən “Böyük tullantı ləkəsi” kimi böyük ərazilərə toplanır.

Yeni tullantıların çoxu “ləkə”nin özündə əmələ gəlmir, başqa bölgə-

lərdən gətirilir. Bu, problemin global xarakterini nümayiş etdirir və çirkənlənmə ilə mübarizə üçün beynəlxalq səylərin zəruriliyini vurğulayır.

“Bu bölgədə plastik fraqmentlərin eksponensial şəkildə artması onilliklər ərzində tullantıların düzgün atılmamasının nəticəsidir.

Plastikin yığılması dəniz ekosistemlərinə ciddi ziyan vurur, flora və faunaya təhlükə yaradır. Yalnız indi biz bu ekoloji fəlakətin miqyasını anlamağa başlayırıq”, -deyə “Cleanup Ocean” təşkilatının alimi Loran Lebreton bildirib.

Alimlər qeyd edirlər ki, plastiklərlə çirkənlənmə ilə mübarizə global səviyyədə hərtərəfli həllər tələb edir, o cümlədən plastik istehsalının azaldılması, təkrar emalın təşviqi və okeanların təmizlənməsi üçün texnologiyaların inkişafı lazımdır.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqş HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyər Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317
Tiraj: 4809
Sifariş: 2764
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Elbrus Cəfərli